

Fer - J

Közgázok a tüntetők között

Fotó: Ferrai Zsolt

„Nem a pénzért tüntettünk!”

A tömeg széléről csak a jó hangulatot lehetett érzékelni. A P. öfi szobortól a Szabadság térre érkeztek „szerbuszok”, „szerbuszok” skandálása azt az érzetet keltette, mintha egy jobb focimeccs lenne az

ember. A fejek fölé emelt táblák aztán eloszlatk minden kétséget: itt diáktüntetésről van szó. „Nem a pófánk nagy, a zsemle kicsi! Magyar Diákok Fogyjátok (MDF). Tanulj diák, csontváz lesz belőled! Ön dönt: eszik vagy tanul!”

tudni, hogy a megnevezetlen levélírók, vagy a 15-20 ezres felvonulás szervezői képviselik-e az egyetemistákat). Volt azonban valaki, aki ha lehet, még közelebbről élhette meg az eseményeket. Szalay Szabolcs, II. éves diák, egyetemünk hallgatói tagozatának tagja, az egyetemisták egyik küldöttségét eljuttat a miniszter asztaláig.

— Hogyan került be a diákok küldöttségébe?
— Az utóbbi időben én foglalkoztam a HT-n belül az OFESZ ügyeivel. Így a demonstrációval kapcsolatban is részt vettem egy csomó előkészítő tárgyaláson. A küldöttek közé mégis véletlenül kerültem, tulajdonképpen azért, mert a tüntetés napján a HT-tagok közül éppen én értem rá arra, hogy elmenjek egy

megbeszélésre, még délelőtt, 11 órakor. Minden budapesti nagy egyetem delegált egy-egy képviselőt a követeléseink átadására, ekkor merült fel, hogy legyek én a Közgáz küldötte.

(Folytatás a 2. oldalon)

Kulturfalvy úr: (M)enni kéne!

Itt vagyunk 20-an. Berci, kényelmes a Merczi? Berci látja ACZELT!

A Szalay utcában, a Művelődési Minisztérium épülete elé már nem fért be a tömeg. Aki mégis ott volt, a haveróm, harmadéves. Ő mondja: A rendezők nagyon ügyeltek arra, hogy ne lehessen az „ellenzék által felbújtott” egyetemistákról beszélni. Azt a kevés SZDSZ- és Fidesz-jelvényt, amiket néhányan magukon felejtettek, levelettek. A szónoklatok nem a pénzköveteléseket hangoztatják, hanem a felsőoktatás általános válságára hívták fel elsősorban a figyelmet.

Szóval nem volt „politikai jellegű” a tüntetés. Egy tojás repült, az is a minisztérium egyik ablakán át érkezett. (Ha a diákok dobták volna el, biztos megkapták volna, hogy a nemzeti szabadon választott kormányának ilyen megtáma-

dásával a nép akaratát sértik meg.)

Azt mondja a haverom: Hiába beszél Andrásfalvy úr arról, hogy '86-ban így meg úgy harcolt. A mai huszoneveseket kövessé hatja ez meg. A mostani egyetemisták nem éltek olyan sokat a Kádár-rendszerben, hogy annyira utálhassák, mint az ötvenévesek. Végül is Kádárt nem kellett például sosem éltetni, az utolsó tíz évben folyamatosan visszazorult az az ideológia, a régi módszerek már régen nem voltak a „régiek”. De legyünk konkrétak: Nehéz belátni, hogy mi köze az elmúlt negyven évnek mondjuk a kajajegyek megszüntetéséhez. A múltba való hivatkozás nem érv! Mindenesetre a TV Híradó első kiadása a tüntetés napján leckét adott a múltból. Olyan lehetett a hazudozás, mint az ő „tudósításuk”, ilyen lehetett az, amikor a

kisembereket az egyetemisták ellen

akarták fordítani. Igaz, némi iróniával azt mondhatjuk, hogy legalább kiderült az is, hogy ki lehetett az a 15-20 lázadó diák, akikről a miniszter-

elnök beszélt szegedi fellépése után. Talán csak nem azok, akik a minisztériumot támogató levelet írták? (A Híradó első kiadása szerint nem lehet

A rádió ügyvezető igazgatója lett Gálik Mihály oktatónk

Gombár Csaba, a Magyar Rádió elnöke nemrégiben nyilvános pályázatot hirdetett a rádió dolgozói számára az intézmény ügyvezető igazgatói posztjára, aminek eredményeképpen Gálik Mihály, egyetemünk címzetes docense, a vállalatgazdaságtan tanszék-oktatója lett a rádió második embere.

— Hogyan esett rád a választás?

— Tízennégy év óta dolgozom a rádióban, '86-tól a gazdaságpolitikai szerkesztőség vezetőjeként. A rádió a maga több mint kétezer dolgozójával, évi két és fél milliárd forintos költségvetésével bizonyult nagyüzem, aminek kiismeréséhez évek kellenek. Így magától értetődő, hogy az elnöknek szüksége volt valakire a házon belüliek közül, akít már ő választott ki, s aki képes az üzemettenet felügyelni. Fontos tényezője a

helyzetnek, hogy elnökhelyettesek jelenleg nincsenek a rádióban: a régieket felmentették, illetve nyugdíjazták, újakat pedig — valószínűleg politikai konszenzus hiányában — nem nevezett ki a köztársasági elnök. De ez persze bármikor bekövetkezhet, s akkor az én megbízatásom lejár, ezzel nekem számolnom kellett. Ugyhogy épeszű ember aligha pályázna ilyen feltételek mellett, ám engem vonzott a feladat és a Gombár Csabával való együttműködés.

— Mi a vonzó az ügyvezető igazgatásban egy közgazdász kandidátus számára?

— A semmiből kell új világot teremteni, ez hatalmas kihívás. A tömegkommunikációs rendszerváltás is zajlik, ugyanis nemcsak a politikai: belépünk — részint már be is léptünk — a kereskedelmi rádiózás és tévézés világába.

(Folytatás az 5. oldalon.)

Újabb hallgatói gyűlés: október 11-én

Puhának találták a HT-t a másodévesek A húspénz marad!

Kvazi bizalmiszavazást kezdeményeztek az október 3-i hallgatói gyűlésen a hallgatói tagozat ellen. A negatív végeredmény nyomán a tesztület le kíván mondani. Mielőtt azonban az 50 résztvevő jűre zsurgorodott gyűlés este fél nyolc körül az októberben tartandó új HT-választások mellett voksolt volna, ötórás vitát folytattak a diákok két másik napirendi pontról.

Először azt kellett tisztáznunk, hogy milyen módon válasszák meg az október 10-i egyetemi küldöttgyűlés 38 diák képviselőjét. Egyórás vitában — alapvetően a technikai lebonyolítási nehézségek tudomásul vétele után — elvetették azt a javaslatot, hogy számitógépes diáknépszavazást tartsanak a jelöltekrol. Így — a gyűlés elé került eredeti javaslatnak megfelelően — a jelenlevők választhatták a helyben kiosztott jelölőlístán szavazásra bocsátott, illetve a tanácskozáson azon melegeben javasolt diáktársaik közül. Végül 244 szavazat alapján az egyetemi

küldöttgyűlés hallgatói képviselői

a következő diákok lettek: Iván Gábor, Bajnai Gordon, Gáspár Tamás, Kovács Barnabás, Csorba László, Lengyel Zsolt, Balogh Erika, Fáy Ar-

pád, Szalay Szabolcs, Horn Gyula, Banyár László, Koncz András, Szabó Róbert, Makay László, Máté Dániel, Izsák Il-dikó, Bódi Krisztina, Hetényi Géza, Barcsa Gábor, Seres Béla, Gallai Sándor, Varró László, Detreköti László, Schmidt Andrea, Szabó Attila, Eső Péter, Czirják Imre, Kovács Orsolya, Szép Péter, Gulyás Ágnes, Kemény Vagym, Nagy Nóra, Várnai Mónica, Lóránt Györgyi, Gyöngyösi Szabolcs, Dolgos Olga, Vajda Éva, Halász Csilla. Pótagok: Ujvári Gabriella, Rozgonyi György, Pál Gábor, Mayer Győző, Juhász Gábor, Nényei László, Lovász Tamás, Pulyi Attila, Kárpáti Tamás, Kenéz András, Kelemen Zoltán.

A második napirendi pont az állami támogatások, az ominózus hallgatónkénti 3150 forint felosztási rendjének meghatározása volt. Az összegből elkülönítettek diákonként körülbelül 50 forintot a közművelődési alap, a tanulmányi utak támogatása és egy tartalékkeret finanszírozása céljára. Ezt követően, három és fél óras vita után, elvetették azt a javaslatot, hogy visszaálljon az egyetemen a diákok számára valamiféle étkezési-jegy-rendszer. Elfogadták viszont, hogy — az eddigi húspénz mintájára — a hallgatók alanyi jogon is részesedjenek

a keretösszegeből (úgy döntöttek: legyen

étkezési hozzájárulás, de pénzben

kapják meg a hallgatók). Ezzel az előterjesztés egyik eredeti alternatívájához tértek vissza a jelenlevők, amelyben belül a következő, további szabályozást végezték el: A mindenkori állami támoga-

tást, ebben a fél évben diákonként 3100 forintot, 30-70 százalékos arányban osszák fel tanulmányi ösztöndíjakra, illetve szociális támogatásokra és a hallgatókat alanyi jogon megillető pénzkeretre. A hetven százalékos 25 százaléka szolgáljon szociális támogatásokra, a maradék legyen az alaptámogatás. Ez utóbbi összeg differenciáltan kerüljön

(Folytatás a 2. oldalon.)

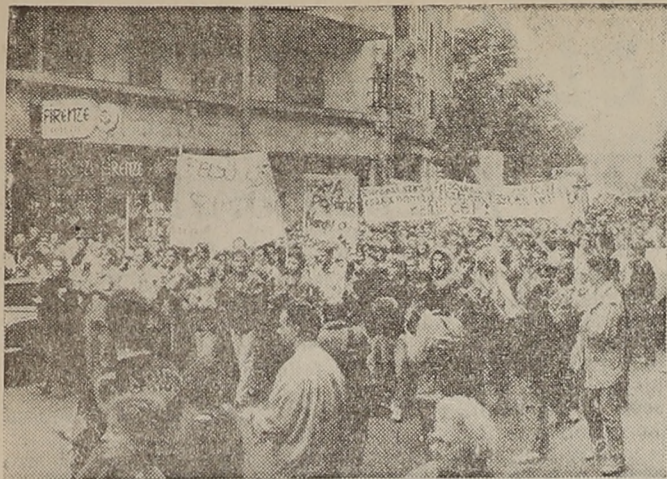
Thatcher fogdájában

— Hogyan tettél szert erre a nem mindennapi tapasztalatra? — kérdeztem egy közgázostól, akinek neve és egyéb ismertetőjegyei maradjanak titokban.

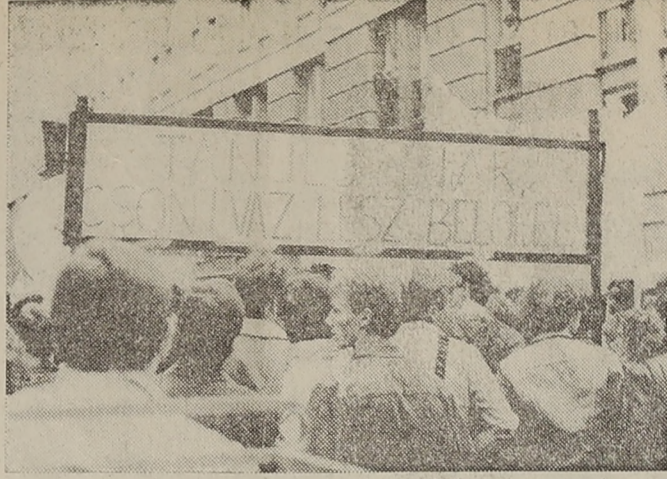
— Egyszerű: úgy, hogy lebuktam. Hosszú és egyszerű történet az enyém. Már '89-ben jártam Angliában, és persze dolgoztam is. Skóciában egy farmon málnát szedtem, a tulajjal nagyon jól összebarátkoztunk, mondta is, hogy hozzá mindig mehetek, lesz számomra munkája, így aztán ebben maradtunk. Idén nyáron én is — mint annyi közgázos — a Concordiával szerettem volna munkát vállalni Angliában, ez a munkaközvetítő azonban — mondván, minden hely elkeit már

februárban — csak a 40 fontot kasszírozta be minden jelentkezőtől, aztán nem csináltak semmit, csak lenyelték a pénzt. Emiatt rengeteg közgázos tépte itt a haját nyár elején. En bedühödtem, és elmentem turistaként. Londonban jó néhány közgázos dolgozott már akkor is feketén, hamar elköltöttem velük a pénzemet, aztán irány Skócia és a málnás. Ott már 20-30 magyar szorgoskodott, mire odaértem. Összeszedtem a pénzt, ami kellett, aztán visszamentem Londonba, ahol a turistaszexuoni idénymunkások hazatértével újabb munka várt rám, de volt még egy vizsgám, haza kellett jönnöm.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Vigyázat, fentről tojás potyog!

A minisztérium előtt

Vélemények (Fotó: Rózsa Gábor)

Puhának találták a HT-t a másodévesek

(Folytatás az 1. oldalról.)

kifizetésre a vidéki, illetve budapesti hallgatók között, mégpedig egy a kettőhöz arányban a vidékiek javára.

A két, három, időnként négy levezető elnök szimultán vitavezetése mellett zajló gyűlés ezután másfél óra alatt elvetett egy újabb alternatív javaslatot (hogy visszatérjen valaminek, ami elve szerepelt a szabályzat tervezetében). Nevezetesen azt, hogy a tanulmányi ösztöndíjakat progresszíven emelkedő skála alapján osszák szét. A szavazás eredményeként az ösztöndíjkeretet létszámarányosan kapják meg az évfolyamok; csak az évfolyamátalagokat elérő diákok jogosultak tanulmányi ösztöndíjra; amit lineárisan emelkedő skálák szerint differenciálnak, ám úgy, hogy az 5,00 minden évfolyamon lényegében ugyanakkora összeget jelentsen.

A napirendi pont lezárása után az EDJB szavazásokat végzett arra vonatkozóan, hogy e döntések következtében körülbelül

milyen összegeket kapnak kézhöz a hallgatók.

Igy például az alapfogadás (a húspénz megfelelője) a budapestiek számára 1050 forintot, a vidékieknek 2100 forintot jelent majd nagyjából. A tanulmányi ösztöndíj évfolyamonként különböző skála alapján kerül felosztásra, hogy az eltérő évfolyamtagok ellenére a kitűnő minden évfolyamon ugyanannyit érhesen. Ennek megfelelően a tisztá jelésre körülbelül 3550 forintot lehet majd kapni. A 4,00 a

II., III. évfolyamon a várhatóan alacsonyabb évfolyamátalagnak megfelelően nagyjából 1900, a IV. évfolyamon 1400 forintot fog érni. (Az V. évfolyam átlaga évek óta magasabb 4,00-nél, így ott a mostani döntéseknek megfelelően, várhatóan erre az átlagra nem jár majd ösztöndíj.)

A harmadik napirendi pont eredetileg egy javaslat volt, miszerint a hallgatói gyűlés kötelezze a HT-t arra: érje el, hogy az első és másodévfolyamon a tavalyi rendszernek megfelelően

állítsák vissza a pót-ZH-k rendszerét.

(Ez a forma elvileg a ZH-jukat betegség miatt megírni nem tudók lehetősége lett volna, a gyakorlatban azonban további vizsgázási lehetőségként, vizsgaalkalom-alternatívaként funkcionált.) A vita azonban drámai fordulatot vett. Az alaposan megfogalmazott, jórészt másodévesekből álló jelenlevők úgy vélték, ebben a kérdésben a többségben harmadévesekből álló tagozat megengedhetetlen engedelményt tett az ö-rovásokra. Nem szabadott volna beleegyeznie abba, hogy az egyetemi tanács eltörölje a pót-ZH intézményét az alapképzésben, mert ez lehetetlenül sűrű, fészkes vizsgaidőszakot eredményezett a II. évfolyamon. A HT jelenlevő tagjai azzal védekeztek, hogy számos hallgatói követelés teljesítéséért cserébe, egy kompromisszum keretében engedtek ebben a kérdésben, amelyben ráadásul az egyetemi tanács oktatói tagjai hajthatatlannak mutatkoztak.

Végül is többen azt javasolták, legyen októberben új HT-választás, amelynek nyomán egészséges arány alakulhatna ki a testületben a harmad-, másod- és első évesek között. Ez a bizalmi szavazás indítványozásával volt egyenértékű. A jelenlevők úgy tudták, a hallgatói gyűlés bármely résztvevője, azaz bármely diák a gyűlésen bármikor felvetheti a HT iránti bizalmi kérdést. Az ide vonatkozó szabályzat szerint annyi igaz ebből, hogy egy ilyen tanácskozás résztvevői bármilyen létszám esetén kezdeményezhetik, hogy az egyetem diákja tartson bizalmi szavazást a HT-ről. Így, a jelen javaslat esetében, 27 hallgató támogató szavazata elég volt legalább ahhoz, hogy a politika szabályai szerint, annak rendjére és módjára szerint lemondásra szólítsák fel a hallgatói tagozatot.

Mindez az I-es előadóban zajlott, este fél nyolc körül. Talán, ha hét óra után tíz perccel, még a III-asban, a hallgatói gyűlésről távozó és a filmklubra érkezők szívalya közben a levezető elnök elfogadja azt a beordított javaslatot, miszerint: „egyszerűen szavaztad meg, hogy legyen pót ZH és kész”, akkor mindez nem így történik. Végül is a HT-t és a tanácskozás legvégén, nyolc óra előtt 5 perccel az alapozó képzés oktatási tanácsába megválasztott 4 másodéves diákok (valamint az összes többi hallgatói képviselő) kötelezte a gyűlés a pót ZH visszaállításának szorgalmazására.

További fejlemények: Az állami támogatások elosztási

rendjével kapcsolatos egyik szavazás érvénytelen. A gyűlés ugyanis még a kezdet kezdetén úgy döntött, hogy az alapjuttatással (húspénzzel) kapcsolatos állásfoglalásait csak akkor tekinti elfogadottnak, ha azokat a jelenlevők legalább kétharmada támogatja. Az alapjuttatás budapestiek és vidékiek közötti felosztására vonatkozó szavazás eredményeként 74-en voltak az 1:2, 56-an a 2:3 arány mellett. Ez nem kétharmados többség, így

a döntés érvénytelen.

Efőlelt azonban elsiklottak az október 3-i tanácskozás résztvevői, ezért e kérdésben meg kell ismételné a szavazást. Erre újabb hallgatói gyűlést hívnak össze, aminek időpontja október 11., 15.45 óra, helye IV. előadó.

A kora esti szavazás nyomán a hallgatói tagozat számára két lehetőség kínálkozott. Felkéri az egyetem diák-ságát, hogy tartson bizalmi szavazást: akar-e új HT-t választani vagy sem; illetve lemond. A testület az utóbbi mellett döntött, mivel tagjai jogosnak tartják a másodikikozat azon felvetését, hogy az első két évfolyam nincs megfelelően képviselve a tagozatban. A leköszönő HT is szükségesnek tartja egy olyan választási mechanizmus kidolgozását, amely a jelenleginél jobban biztosítja a különböző évfolyamok és hallgatói csoportok képviselőit a testületben. A tagozat döntésének következtében még októberben HT-választásra kerül sor.

K. S.

Mi lesz veled, hallgatói képviselő?

Az október 3-án megtartott hallgatói gyűlés a pénzek elosztása miatt lett összehívva. Parázs viták közepette felvetődött a másodévesek pót-ZH ügye, ami számomra megvilágosító erejű volt.

Az utóbbi napokban és hetekben ugyanis már éreztem, hogy valami nincs rendjén az érdekképviselettel. Éreztem, hogy valami robbanni fog, de, hogy mikor és mit (kit) fog elérni, azt sajnos nem tudtam. Amikor elindultam a hallgatói gyűlésre még nem sejtettem, hogy a másodévesek pót-zh ügye kapcsán felszínre jutott részben jogszerű kifogás a HT összetételével kapcsolatban megvilágítja előttem az

aggódásom okát és egyben rádöbönt, hogy a hallgatói érdekképviseleti rendszer kidolgozását lassan végeztem. Persze mentésemre legyen mondva, hogy nem kért rá senki. De tény, hogy abban a pillanatban már egy félig kidolgozott szisztémát tudtam volna ismertetni a hallgató-sággal.

Köszönöm a megvilágosítást. De miért írtam, hogy „részben jogos kifogás”? Azért,

mert tényleg igaz, hogy nagymértékben aránytalan a képviselő, viszont hozzá kell tenni azt is, hogy a másodévesek, ha nagyobb arányban elmentek volna szavazni a HT-választások idején és leadták volna voksaikat az évfolyamuk jelöltjeire, akkor nem ez lenne a helyzet.

De nem ezért írtam a cikket, hanem azért, hogy bemutassam a HT-választási

évfolyamok: az egyes évfolyamok létszáma: az egyes évfolyamok létszámának aránya a hallgatói összlétszámmon belül: kivéve I. évfolyamot a képviselők száma:

I.	II.	III.	IV.	V.
700	620	570	400	150
4-5	35,6	32,8	23,0	8,6
	5	4	3	1

A vita tárgya lehet, hogy az elsőévesek képviselőit hogyan oldjuk meg.

Egy év eleji választáson belátható, hogy az elsősök bizonyos információk hiánya miatt nem tudnának megfelelően szavazni. Ezt viszont át lehet hidalni azzal a megoldással, hogy az elsősök képviselőit közel a létszámsúlyuknak megfelelő számú ember lássa el, de nem teljes jogú tagként, hanem a HT mellett működő csoportként. Abban az esetben pedig, ha a választások tavasszal vannak, már az elsősök informáltsági foka is jobb, főleg azokról az emberekről, akik ennek a csoportnak a tagjai voltak, hiszen őket október vagy november megtartásán választották meg.

Azoknál az évfolyamoknál, ahol a megfelelő számú je-

rendszerre kidolgozott javaslatom egyik változatát, amelyet később, ha igény lesz rá, ki tudok bővíteni. Ennél a változatnál abból a felismerésből indultam ki, hogy a létszámarányosan évfolyamonként felosztott képviselőt állhat a legközelebb az emberek nagy többségének a jó érzeléhez.

Jelzem, ez csak egy változat, amivel szemben állhat más és itt csak fő vonalaiban vázolom, de azt hiszem, mutatja a változtatási törekvésem irányát, ez viszont nem jelenti azt, hogy más jellegű javaslatot nem dolgozunk ki. A számok csak körülbelülűi adatok.

lőlt nem jön össze, a fennmaradó mandátumok a többi évfolyamra szállnak. Ebben a rendszerben évfolyamonkénti választás történne. Ez nagyobb terhet róna a HT-re, de azt hiszem, megérné.

Még egyszer hangsúlyozom: ez az egyik változat. A változatokkal a változtatási törekvésemet kívánom kifejezni, és mint HT-tag vállaltam azt, hogy ezeket a javaslatokat kidolgozom. Javaslatot tennék a HT-nak, hogy erre hozzon létre egy csoportot és a kidolgozott javaslatokat így vitára lehetne bocsátani a HT-n keresztül, és ha vitára alkalmassnak találja a hallgató-ság, akkor dönthet is róla. Es — utóiratként — kérek minden hallgatót, hogy a nézeteléréseinket egyetemistához illő módon intezzük el.

Szabó Attila

Új HT-t!

Bizonyára hallottátok, hogy október 3-án csütörtökön, az este 7 óra körül már megfogadtokot hallgatói gyűlés a HT ellen bizalmatlansági indítványt tett. Ennek az oka a következő volt: a hallgatói tagozat a jelenlegi szervezeti formájában nem képes a lehetőségekhez képest maximálisan ellátni feladatát. Nem a legitimitását kérdőjelezzük meg, hiszen megválasztása minden demokratikus kivételmenten megtörtént. Struktúrája azonban szerencsés javítható, és így a hallgatói érdekképviselet hatékonysága növelhető; hiszen nem várható el egy adott évfolyamtól sem, hogy a legjobb jóindulata mellett egy másik évfolyam(ok) érdekeit maximálisan átérze és képviselje. Itt nem évfolyamok közötti hatalmi harcra van szó, hanem arról, hogy nem lehet egyik évfolyam érdekeit sem elhanyagolni, vagy egyes évfolyamok érdekeit alárendelni a többiekének.

Ennek érdekében a hallgatói gyűlés a következő javaslatot szavazta meg: A HT még ebben a hónapban újraválasztásra kerül. A választás lebonyolítására mi a következő javaslatot tesszük: Egy évfolyam képviselői se kerüljenek

abszolút többségbe a HT rendes tagjai között. Valamint ezentúl a HT-választás ne márciusban kerüljön lebonyolításra, hanem novemberben. Erre a következő az indokunk: Az I. évfolyam is kapjon minél hamarabb képviselőket, s ezáltal érdekeit saját maga képviselhesse. A választásokon szeretnénk megfelelően tudatni veletek, hogy mi a HT hatásköre, hol és mikor dönt és miben; azért, hogy mindnyájan fel tudjatok mérni, milyen fontos döntés van a kezeteikben. Gyorsítsuk és bővítsük a kértadalu információ-áramlást a HT és a hallgató-ság között, és mindez megfelelő garanciákkal biztosítsuk.

Azt pedig ismételnem le szeretném szövegni, hogy itt nem személyekkel van problémánk, hanem a jelenlegi szervezeti struktúrával. Mi nem szeretnénk, ha itt sardobalozás kezdődne, hiszen, legalábbis itt az egyetemen, ne érvényesüljön az oszd meg és uralkodj elv, és ne áldozzuk fel a hosszú távú érdekeinket a rövid távúakért.

Csorba László II. évf., HT-tag
Kis Gábor II. évf., Semsey Barna II. évf.

Ráért a miniszter

(Folytatás az 1. oldalról)

— Milyen élmény volt számodra a küldöttjárás?
— Az első pillanattól kezdve szórakoztató volt az újság-

írók viselkedése. Úgy tettek, ahogy a nyugati filmekben látni. Amikor bementünk az épületbe, annyian csődültek utánunk, hogy végül kiszorultak a liftből.

A miniszter fogadószobájában

pedig eleinte nem tudtunk felülni tőlük, később el kellett hessegetni őket a tárgyalóasztaltól.

Mosolyogtató volt, ahogy a tárgyalószobába értem, egyik kísérőnkől megszólalt a hivatali rutin: „Bemegyek, megnézem ráér-e a miniszter úr.”

Amikor megjött Andrásfalvy Bertalan, még két minisztériumi képviselő társaságában leült. Mi állva maradtunk, ami egy idő után kínos volt, erre ők is felálltak. Átadtuk a dokumentumokat, megkezdődött a párbeszéd, végül Manherz Károly, a felsőoktatási ügyekben illetékes államtitkár javasolta, hogy talán ülünk le, úgy kényelmesebb.

A miniszter beszédét betanult szövegnek éreztem már akkor is. Később a TV-ben, a

sajtóban ugyanazokat a mondatokat, szavakat hallottam, olvastam tőle, amelyekkel nekünk is mondták. Konkrét válaszokat a kérdéseinkre Manherz Károlytól kaptunk, aki időnként beszúrta a mondatok közé, hogy: „ezzel a miniszter úr is egyetért, ugye”, mire a miniszter bólintott.

— A demonstráció utóéletéhez tartozik, hogy a szeptember 30-ai a HET-ben egy — a kepernyőn megjelent kiírás szerint — közzéadott nyilatkozatában megkérdőjelezte a hallgatói önkormányzati érdekképviseletek legitimitását, azt, hogy ezek valóban a diákok döntő többségének érdekeit képviselik.

— Elő Norbert idén végzett, tehát — a felirattal ellentétben — ma már.

nem közzéad és nem diák

beszél a HET-ben. Szerintem kevés olyan közzéad van, aki egyetértene vele abban, hogy a ht nem a diákok érdekeit igyekszik kifejezni. Azt is az önkormányzatok elleni érvként sorolta fel, hogy a hallgatóknak csak 10 százaléka (a valóságban 22 százaléka) szavazott egyetemünkön a hallgatói tagozat megválasztásakor. Ezen az alapon azonban szerintem minden demokratikusan választott képviselői szerv legitimitását meg lehet kérdőjelezni, hiszen ezeket szinte mindig a választásra jogosultak egy részének egy része választja meg, a többség

általában relatív fölényt jelent másokkal szemben. Úgy vélem, ez a nyilatkozat is része a kormányzat azon kísérletének, hogy a hallgatói önkormányzatokat hangos kissebbségnek tüntessék fel. Alandóan azt hangsúlyozták, hogy sokszínű képviselőlet akarnak látni, nem akarják, hogy olyan legyen ez, mint a KISZ, ami egyébként nyilvánvalóan igen durva összehasonlítás.

Az ilyen propagandafogások ellenére, a tárgyalások közöttünk és a minisztérium között tovább folytatódnak.

K. S.

Nevezési határidő: január 31.

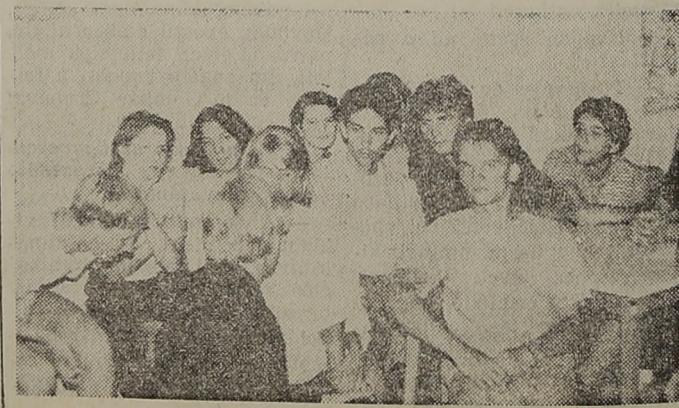
OTDK 1991 tavaszán

A hagyományokhoz híven, az idei tanévben is megrendezésre kerül az Országos Tudományos Diákköri Konferencia. A konferencia közgazdasági szekcióját ez évben a Pénzügyi és Számviteli Főiskola rendezi. (Emlékeztetőül: 1987-ben a Közgázon, míg 1989-ben a Külker Főiskolán volt a rendezvény.) Természetesen nemcsak a közgazdasági szekcióban folyik a munka, hanem más, pl. állam- és jogtudományi, agrártudományi stb. szekcióban is.

A konferencián mindazok a dolgozatok vehetnek részt, amelyek 1989- és 1990-ben az egyetemi konferencián felolvasottak és helyezést értek el. Ezúton kérjük azokat, akik az Országos Tudományos Diákköri Konferencián részt kívánunk majd venni, jelezzék a Hallgatói Tudományos Tanácsnál, az egyetem 148-as szobájában. A konferenciára november végén, december elején lehet majd a nevezési lapokat a HTT-szobában igényelni. A dolgozatokat három példányban január végén, február elején kérjük a 148-as szobába eljuttatni.

A konferencia leendő résztvevőinek kellemes versenyzést, és jó eredményeket kíván;

Dobos Imre (volt) TDK-titkár

Csak ámulnak és bámulnak (Fotó: Forrai Zsolt)

Az első tüntetés az Antall-kormány ellen

„Húszan” a Szabadság téren

Fotó: Forrai Zsolt

JOBBRA VAGY BALRA FÉSÜLI A HAJÁT?

Thatcher fogdájában

(Folytatás az 1. oldalról.)

Most már megvan az abszolútóriumom, szabad vagyok. Műhamar intak is a haverok, hogy egy büfében üresedés van, menjek azonnal. A követségen már ismernek, ezáltal is nagyon megalázó volt az egész ügyemet, összevissza faggattak, mindenféleképp kellett hazudnom, még a konzul is hívatott. Végül nagy nehezen adtak egy vizumot. A telekocsival eljutottam Stuttgartig, onnan gyalogosan rossz stopokkal Párizsig. Egy kis határátkelőt választottam, ez nem volt a legjobb ötlet, vonattal érkeztem. Ugy szólt ügye a betűzési szelektió, hogy EGK-polgárok erre, az összes többi amarra. Ezen a csöndes napon egy lengyel nő, őt feketé meg én voltam az egyéb, rögtön félre is állítottak bennünket. Az őt feketé előzőleg megpróbált az EGK-folyosón átsétálni valamilyen zöldeskékes notesz fölmutatásával, de azonnal lekapták őket, utlevélük amúgy nem volt. A lengyel nő utleveléből hiányzott az első két oldal, őt is azonnal visszafordították. Engem is kezdtek szét-szedni, elvették a papírjaimat, megmotoztak, a kabátomat aprólékosan átfürkészték, szétérték a cigiket, vártak egy-két órát. Aztán jött a főnök és közölte, nem hiszik el, hogy turista vagyok. A pesti követséget is föl hívták, végül átkísértek a fogdába, amit igen elegánsan tranzitváronak hívtak. A cellában volt egy ágy, asztal, szék, vécé és más semmi. Mindennemű elvették, se bent, se kint nem voltam Angliához képest. Örökké hozta az ór a híg kávét, innen tudtam, hogy múlik az idő, enni az elég szörnyű tésztában sült húst adták. Új és új emberek hallgattak ki, mindent fölírtak, egy idő után fáradni kezdtem és nem emlékeztem már, mit mondtam korábban. Amikor meguntam, azt mondtam, nem tudok angolul, erre ordítani kezdtek. Közben a haverjaim — akik sejtették, hogy késésemnek ilyesmi oka lehet — szereztek egy angol, aki kapcsolatba lépett a határállomással és telefonilag meghívott magához. Velem persze nem engedték beszélni, csak annyit kérdeztek tőlem, ismerem-e X. urat, én mit sem sejtve azt feleltem, hogy nem, aztán leesett a tantusz, hogy ezt elszuntam. Közben a kihallgatásokkal, üldözéssel eltelt a hétvége, hétfőn leellenőrizték a nálam levő telefonszámokat, amik között illegális munkaközvetítők is voltak, jött is a főnök diadalmosan, hogy megvan a bizonyíték, adjam föl. Mondták, hogy jogom van fellebbezni, mert végül is volt vizumom, de ahhoz kettő-nyolc hetet kellett volna még eb-

ben a zárkában töltenem, úgyhogy inkább letettem róla. Közben az egyik kihallgatásnál láttam a tv-híradóban Thatchert Prágában, tudtam, hogy Pestre is jön, kérdeztem is, miért csinálják ezt velem, mikor két hét múlva úgysem kell már vizum. Ezt nem is értette az angol úr, számára a szabály, az szabály, amíg életben van. Én meg változatlanul nem értem, minek ez a cirkusz. Angolt nem látsz egyetlen mosogatóban, gyorsbüfében, kocsmapult mögött, ezt mind a magyarok, a lengyelek, a kozákok csinálják nekik. A szemétkedés pedig már a követségen megkezdődik, sok haverom tanúsítja. A határon is minden magyar fiatal gyanús, van például egy barátom, akinek szereztek angol meghívólevelet, mindenben meg is állapodtak, úgy szólt a sztori, hogy a Balatonon ismerkedtek meg, azt is tudták, hogy néz ki egymás háza, stb. Persze őt is félreállították, faggatták keresztkérdésekkel, és még az sem volt elég, hogy az angolt föl hívták a határról és ő megerősítette a meghívást. A döntő kérdés ez volt: jobbra vagy balra fésüli-e a haját. A srác véletlenül eltalálta, erre beengedték, ha nem sikerült volna neki, azonnal hazavágják. Velem is ez történt, meg kellett vennem Párizsig a jegyet, alig maradt pénzem. Kerestem a magyar követséget, két mappa telt, mire gyalog megtaláltam. Akkor már egyhetes kosz volt rajtam, a fogdában nem lehetett mosakodni, úgyhogy szinte minden sarkon igazoltattak a párizsi rendőrök. A központban már ismerősként üdvözöltek, amikor rádión rólam érdeklődtek. A követségi pénzen való hazatérés nem állampolgári jog, mint én azt hittem, hanem a konzul jóindulatára van bízva az ember. Mondta, hogy nagyon fogytam már a keret, mert rengeteg magyar szegődött el az idegenlégióba, aztán nem bírta, és segélyből akart hazajönni, úgyhogy 500 frankot tudott adni. Ez — ha nem eszem — Strasbourgig lett volna elég a vonatjegyre, úgyhogy a konzul tanácsát megfogadva Volán-buszokra kezdtem vadászni a Gare de l'Esten, az éjszakeket francia csövesekkel az Eiffeltoronnyon töltöttem. Végül egy hét múlva elcsiptem a heti rendes Volán-járatot, és a sofőr feketén, jegy nélkül, 400 frankért hazahozott. Utolsó délután a Pompidou előtt még egyszer utoljára igazoltattak, be is akartak vinni. Hát annak igazán nem örültem volna, ha lekéssem a heti pesti buszt.

— Nem tűnik úgy, mintha mélységesen le lennének sújtva a történetek miatt. Főlábad egyáltalán?

— A, dehogya. Bár a vizumkényszer eltörlése egyáltalán

nem jelent szabad bejárást Angliába, mint azt itt sokan hiszik, mert a határon továbbra is visszafordíthatják a magamfajta gyanús alakot, akiről feltételezik, hogy munkát akar vállalni. Rám megint vár egy munka, de most Olaszországban kezdek. Torinóból kaptam a hírt, hogy az árnyékszakkokban bőséges a kínálat, bár máris erős a magyar invázió. De én tudok olaszul, ott összeszedek némi pénzt, de most már dörzsölt vagyok, a telefonszámaimat meg a papírjaimat postán adom fel. És persze mihamar irány London, mert angolul meg kell tanulni, nincs mese.

M. G.

Hallgatói véleményezés — a reformévfolyamokon

Az első-, másodéves tantárgyak hallgatói véleményezésének összesített táblázatát is éhez kapták az alapozó képzés oktatási tanácsának tagjai a testület október 2-i ülésén. A két évfolyam minden diákjához kiküldött kérdőíveknek csak a negyede érkezett vissza, s mivel az sem ismert, hogy a hallgatók melyik csoportja küldte vissza válaszaikat, az adatok nem tekinthetők az évfolyamok véleményét reprezentáló információknak. Mégis —

mivel a hallgatók elég nagy tömegének nézeteit tükrözik — jó forrással szolgálhatnak a tárgyak értékeléséhez. A felmérés eredményét megkapta a rektor, a rektorhelyettesek, a dékánok, a tanszékek és a hallgatói tagozat is. Két olyan táblázatot ragadtunk ki a statisztikai adatok közül, amelyek az oktatás minőségének két kritikus jellemzőjéről szólnak.

TANTÁRGYAK HALLGATÓI VÉLEMÉNYEZÉSE, 1989/90-ES TANÉV, MÁSODIK FÉLÉV (Összesítő táblázatok, százalékos megoszlás)

I. ÉVFOLYAM					II. ÉVFOLYAM				
A SZEMINÁRIUM, GYAKORLAT MILYEN MÉRTEKBEK SEGÍTI A FELKÉSZÜLÉST?					MÉRTEKBEK SEGÍTI A FELKÉSZÜLÉST?				
	Jól, kiválóan	Közepesen	Alig, hogy	Válaszadók száma		Jól, kiválóan	Közepesen	Alig, hogy	Válaszadók száma
KÖTÖTT TÖRZSTÁRGY:					KÖTÖTT TÖRZSTÁRGY:				
Matematika	66,4	23,5	10,1	119	Vállalati gazd. tan	32,7	25,5	41,8	55
Makroökonómia	36,8	33,3	29,8	57	Számvitel	72,9	16,5	10,5	133
Számítástechnika	62,5	26,4	11,1	144	Statisztika	77,8	17,1	5,1	117
Proszeminárium	57,2	24,6	18,1	138	Idegen nyelv	60,6	22,8	16,5	127
Idegen nyelv	65,5	23,0	11,5	139	VÁLASZTHATÓ TÖRZSTÁRGY:				
VÁLASZTHATÓ TÖRZSTÁRGY:					VÁLASZTHATÓ TÖRZSTÁRGY:				
Bev. a filozófiába	58,7	28,3	13,0	46	Bev. a filozófiába	44,7	26,3	28,9	38
EMELT SZINTŰ TÁRGY:					EMELT SZINTŰ TÁRGY:				
Bev. a filozófiába	80,0	6,7	13,3	15	Vállalati gazd. tan	35,4	35,4	29,3	99
Számítástechnika	83,3	8,3	8,3	12	Számítástechnika	55,2	20,7	24,1	29
Matematika	86,4	4,5	9,1	22	Statisztika	83,3	16,7	0	18
Makroökonómia	44,4	30,3	25,3	59	AKM gazdaságtan	40,0	20,0	40,0	5
Nemzetközi közg.	42,9	35,5	21,4	42	Magyar gazd. és társ. tört.	66,7	16,7	16,7	6
Magyar gazd. és társ. tört.	69,8	17,4	12,8	86	Mo. term. és gazd. erf.	50,0	50,0	0	4
Mo. term. és gazd. erf.	60,0	30,0	10,0	30					

I. ÉVFOLYAM					II. ÉVFOLYAM				
AZ ÍRÁSOS ANYAG Mennyiben segít a tananyag megértésében?					AZ ÍRÁSOS ANYAG Mennyiben segít a tananyag megértésében?				
	Jól, kiválóan	Közepesen	Alig, hogy	Válaszadók száma		Jól, kiválóan	Közepesen	Alig, hogy	Válaszadók száma
KÖTÖTT TÖRZSTÁRGY:					KÖTÖTT TÖRZSTÁRGY:				
Matematika	71,6	22,0	6,4	141	Vállalati gazd. tan	86,2	8,6	5,2	58
Makroökonómia	54,8	30,6	14,5	82	Jogi alapismeretek	63,0	22,2	14,8	135
Számítástechnika	20,8	47,0	32,2	149	Számvitel	52,7	36,3	11,0	146
Magyar gazd. és társ. tört.	53,3	30,9	15,8	152	Népgazd. szerk.	45,0	38,3	16,8	149
Idegen nyelv	49,6	25,2	25,2	135	Statisztika	73,9	20,1	6,0	134
VÁLASZTHATÓ TÖRZSTÁRGY:					VÁLASZTHATÓ TÖRZSTÁRGY:				
Mo. term. és gazd. földr. e.	29,3	29,3	41,5	41	Bev. a szociológiába	66,7	20,0	13,3	90
Technológia	58,6	32,2	9,2	87	Magyar gazd. és társ. tört.	71,4	14,3	14,3	7
EMELT SZINTŰ TÁRGY:					EMELT SZINTŰ TÁRGY:				
Számítástechnika	30,0	10,0	60,0	10	Számítástechnika	48,1	29,6	22,2	27
Matematika	54,5	13,6	31,8	22	Statisztika	75,0	15,0	10,0	20
Makroökonómia	71,6	20,6	7,8	102	Vállalati gazd. tan	83,3	12,0	4,6	108
Nemzetközi közg.	53,1	32,6	9,3	43	AKM gazdaságtan	33,3	33,3	33,3	6
Mo. term. és gazd. erf.	20,0	53,3	26,7	30	Magyar gazd. és társ. tört.	80,0	0	20,0	5
					Mo. term. és gazd. erf.	25,0	50,0	25,0	4

Újabb vízfej?

A közgazdasági kar tanácsa szeptember 25-én maratoni hosszúságú, csaknem négyórás ülést tartott. A résztvevők először az alapvizsgák tapasztalatait tárgyalták meg, majd Hoós János, az Országos Tervhivatal volt elnöke, MMI tudományos főmunkatársi kinevezéséről döntöttek. A szavazás eredménye: 13 igen, 1 nem, 4 tartózkodás. A kari tanács ezután az elméleti közgazdaságtan tanszék intézetté alakítására vonatkozó előterjesztést megvitatták. A kari tanács alapján az intézetben belül makroökonómia, mikroökonómia, nemzetközi közgazdaságtan, összehasonlító gazdaságtan tanszék, valamint közjavak gazdaságtana kutatócsoport alakulna.

Zelkó Lajos dékán kifejtette, hogy az intézetté alakulást a tanszék múltbeli és jelenlegi súlya, a tárgy oktatásában a többi megszervezését még szerepe, a szervezeti egység

nagysága, az itt ellátott feladatok összetettsége indokolja, különben is működnek már 8-10 fős önálló csoportok a tanszéken belül.

A dékán bevezetőjét heves vita követte. Kollár Zoltán a világgazdaságtan tanszék átlásfoglalását ismertette úgy vélte, hogy az intézetté alakítás nem szolgálja az egyetem szervezeti korszerűsítésének ügyét. Nyugaton éppen a középszintű centralizációval elmentes folyamat zajlik, a jövő útja a departement rendszer. Az előterjesztésből másrészt a párhuzamos profilú tanszékek szervezésének veszélye sejtik. Persze ki lehetne mondani azt is, hogy a tanszék versenyképesnek egy-mással. Jelezte, hogy csak a makro- illetve a mikroökonómia tanszék koncepciója állja meg a helyét, úgy tűnik, a többi megszervezését még tovább kell gondolni.

A Vállalkozói Kollegium gyűlése

Alakuló gyűlést tartotta az Egyetemi Vállalkozói Kollegium (EVK) szeptember 24-én. Szabó Attila tájékoztatójában kitért a megalakulást megelőző szerveződésre, szeptember 12-én az EVÖK-ből megalakult az EVK. Ezt követően Pogány András felolvasta az alapító okiratot. Fontosnak tartotta külön is kiemelni, hogy az alapvető cél az, hogy az EVK tagjai már az egyetemi évek alatt elsajátíthassák a gyakorlati élethez szükséges tapasztalatokat, ismereteket. Fehér Árpád ehhez még hozzátette, hogy az EVK segít kialakítani a kapcsolatot a leendő munkaadók és munkavállalók közt. Ezután Szirmai Péter, a Kivállalkozási Kutató

Csoport vezetője kért szót. Ezt követően három pontban jellemezte meg az EVK célját: 1.: Tagjai kötetlen formában vállalkozói ismereteket sajátíthatnak el. 2.: Társat találjanak vállalkozási ötleteik megvalósításához. 3.: Lehetőséget nyújt egymás tapasztalatainak kicserélésére. Végezetül a csoport és a VOSZ támogatásáról biztosította az EVK-t működése során. F. Á. felhívta a figyelmet arra, hogy jövőben tagjaitól tevékeny munkát várnak el, csak résztvevőkre nincs szüksége az EVK-nak. Az alapító okirat aláírása után rövid ismertetést hangzott el a csillebéri alakuló táborról.

M. T.

Forgó Ferenc (MSZI) leszögezte, ha az a szempont, hogy az előterjesztés a pillanatnyi állapot rögzítése, illetve, hogy jelenleg a Lajtától keletre nem lehet modern egyetemet felépíteni, úgy fogadják el ezt a tanács. Ha viszont úgy merül fel a kérdés, hogy tabuktól mentes, korszerű egyetemet akarunk, akkor ezzel anakronisztikus a tervezet. Nem az a baj, hogy a tanszék kodifikálni akarja magát, hanem az, hogy

a tervezet úgy ahogy van, csak rossz

lehet; példátlan az a káosz, ami benne található. Egy példát is felhozott: egy, az egyetemünk-nél nagyobb létszámú kaliforniai egyetemen hat tanszék van, míg a közgazd. talán világszerte ezek számában. Mátyás Antal kifogásolta, hogy az intézeti átalakítással újabb vízfej képződik. A túlcentralizált, bürokratikus szervezetek a tanszéki autonómia ellen hatnak, agyonnyomják az egyént, jellegtelenné teszik az oktatást. Miért lenne szükség például a tanszékeket beszámoltató intézeti értekezletre? Megjegyezte, mikor ő diák volt, a tanszéknek nem-hogy a dékántól, de még a minisztertől és a fennálló politikai kurzustól is függetlenek voltak. Az ideális állapot persze az lenne, hogy a tárgyakat együtt, különböző közgazdasági iskolák álláspontját tükrözve, nagy egyéniségek fémjelzte tanszékek oktatták, csak sajnos, jelenleg nincsen erre esély.

Bánfi Tamás a pénzügy tanszék nevében beszélt. Úgy vélte, az intézeti átalakulás időpontjának megválasztása, különösen a közelgő küldött-értekezletre gondolva, nem szerencsés, hiszen óriási változások is bekövetkezhetnek az egyetemi szervezetben. Hirtelennek és előkészítetlennek tűnik a javaslat;

oktatási átfedések is előfordulhatnak

(pl. a pénzügy tanszékkel), s így javasolta az érintett tan-

székekkel való egyeztetést, valamint azt, hogy az intézeti átalakulás kérdését legalább egy hónapra ki kellene tolni. Munkács György (stat. tsz.) véleménye is hasonló volt ehhez. Veress József pedig a kari tanáchoz írt levelében kérte a közjavak gazdaságtana oktatásának koordinálását a gazdaságpolitikáival.

Szabó Katalin elutazása miatt Kopányi Mihály (mikroökonómia csop. vez.) nyilatkozott a tanszék nevében. Kifejtette, hogy hosszas, demokratikus viták során készítették elő a javaslatot, ennek első variációja immár két éves, csak valami miatt mindig eltolták ennek beterjesztését. Úgy gondolta, az intézeti átalakulás az egyetemi reform szellemének irányába hat, az új struktúra rugalmas, a tanszék önállósodását szolgálja. Egyébként minden elnevezés kérdése, a Princetonon például fordított a helyzet: a departementeken belül léteznek intézetek. Az oktatási átfedések kérdésével kapcsolatban kifejtette, amennyire ő tudja, átfedés csak a tárgyak nevében jelentkezik, a születendő tanszék és kérdéseket egészen más megközelítésben tárgyalják. Különben is

a tanszék közötti versenyztetés

is megfelel egy modern egyetemmel szemben támasztott követelménynek. Mátyás professzor észrevételeire reagálva, többek között jelezte, hogy az elméleti közgazdaságtan tanszékén főként fiatal oktatók tanítanak, akik igaz, hogy még nem híresek, de meg kell adni nekik a lehetőséget, hogy azzá váljanak. A vitát végül is Zelkó Lajos függesztette fel, már csak praktikus okokból is, hiszen a létszám erősen megcsappant, és javasolta, hogy a kérdést tárgyalják újra a következő kari tanácson, addig az érintett tanszék az időt használták fel problémáik megbeszélésére.

E. L.

„Mandarin” helyett:

Tanszékvezető – egy periódusra

Az emberi erőforrások tanszék vezetője Galasi Péter lett. E tanszéken jó pár éve eldöntötték az ott dolgozók, hogy ezt a tisztséget felbaltva töltik be, ki-ki egy-egy periódust vállal. Így követi Kóvári Györgyöt három év után Galasi Péter. Adódik a kérdés: milyen alapon lett éppen te a soros tanszékvezető? Kisorsoltátok?

Sorsolásról azért nem volt szó. Inkább megegyezésről. Elég nevesleges lenne az, ha most felemelt mutatóujjal azt állítanám, hogy „mi bezeg

már az átkos régi rezsimben

megkezdtek a rendszerváltást azzal, hogy felváltva töltjük be a tanszékvezetői posztot”. Az az igazság, hogy nem emlékszem arra, hogy pontosan hogyan is született ez a döntés. Amikor Timár János 65 éves lett, leköszönt a tanszékvezetői tisztségről. Nyilván ki nevezte volna magát még néhány évre, ha akarta volna, de nem akarta. Mint ahogy egyikünk sem akart tanszékvezető lenni, így aztán nem maradt más választásunk, mint hogy felváltva töltjük be ezt a posztot.

Természetes volt, hogy az első három évét Kóvári György vállalta, mivel ő azelőtt évekig tanszékvezető-helyettesként is dolgozott, voltak vezetői készségei, és bármelyikünknel jobb ismeretekkel rendelkezett az egyetemről. Hozzá hasonlóan én sem szeretnék három évnél tovább a tanszékvezetői szoba „bérloje” lenni. Nem is hálás, nem is kellemes feladat ez számomra; és attól tartok a különböző egyetemi vezető testületekkel való kapcsolattartás terén, illetve a vendégek fogadása

Felhívás nőkutatóra

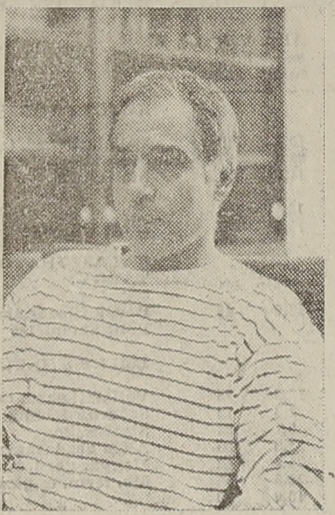
Nemzetközi kutatásban való részvételre I–II. évfolyamos hallgatók jelentkezését várom „Nők a politikában, a gazdaságban és a családban” témakörökben. Idegen nyelv ismerete (angol, francia, német) szükséges.

KONCZ KATALIN

egyetemi docens
emberi erőforrások tanszék

során – valami ilyesből áll a tanszékvezető munkája, nemde – sem tudok különösebben hatékony tevékenységet kifejtteni.

Hát igen, ha rotációs alapon látjátok el ezt a tisztséget, akkor féltő, hogy a mindenkori tanszékvezetőből hiányozni fog az egyetem formális és informális alkumechanizmusainak kellő ismerete. Így viszont kevésbé tudjátok érdekesíteni a tanszék érdeke-

Galasi Péter

it, akár bérügyekben, akár az oktatással kapcsolatos kérdésekben.

A „bennfentesség” kétségtelenül nagy előny – elvileg. Ha valaki tudja, hogy milyen ügyben kihez kell fordulni, mivel milyen kölcsönös szívesseggel tartoznak egymásnak, amit egy adott esetben használhat és a többi, ez hasznos lehet. A személyes tapasztalatom ezzel szemben az, hogy ezek a kölcsönös lekötelezettségekből font hálók a gyakorlatban csak nagyon kis hatékonysággal működnek. Mondok egy példát. Timár János annak idején nagyon aktívan részt vett a reformot előkészítő és bevezető csúcspozíció munkájában. Mindent megpróbált, hogy valahogyan bele-nyomjon az alapképzésbe egy, a munkaerő-problémákkal, például a munkanélküliséggel, munkavállalói stratégiákkal foglalkozó tárgyat. Mozgósított a kapcsolatait, és a folyosói beszélgetéseken természetesen mindenki egyetértett vele abban, hogy ezek olyan alapvető problémák, amikkel minden közgazdász szembeke-
rül, függetlenül attól, hogy vállalkozó lesz vagy bürokrá-

ta vagy politikus vagy újságíró vagy bármi más. Mindennek ellenére ezt nem sikerült elérnie. Pedig állítólag egy tanszék számára a legfontosabb kérdés, hogy minél több hallgatót biztosítson a maga számára, úgyhogy amikor erről van szó, akkor mindenki a legjobb kapcsolatait próbálja meg bevetni.

Másrészt a viszonylagos „kivülállásnak” vannak előnyei is. Senkinek sem vagyok lekötelezve és

mellé” olyanokat, akik beleil-
lenek a személyes elképzeléseibe.

Az amerikai egyetemeken ezzel szemben, ahol a rotáció működik, van a tanszéknek egy adott profiljuk, amin belül, illetve ami mellett a kutatók azzal foglalkozhatnak, ami a habitusuknak, érdeklődésüknek a legjobban megfelel. Az oktatásban a profilunknak megfelelően mi is egy bizonyos sztenderdet, nevezetesen

senki sem „tartozik” nekem.

Nem ragaszkodom ehhez a székhez, így – a jóízűs határain belül – nem kell arra figyelmem, hogy ehhez vagy ahhoz a kijelentésemhez mit szól majd a dékán vagy a rektor, megértek-e vele egy informális alkut vagy sem. Egy szóval következetesebben kiálthatok a véleményem mellett.

A rotációból következően, mint tanszékvezetőnek nincsenek is egyéni céljaid. Közös elképzelés szervezi a tanszék munkáját.

A rotációs rendszer kétségtelenül egészen más, mint a Magyarországon, de az általam ismert intézményekben Olaszországban, Franciaországban és Németországban is meghonosodott „mandarin” rendszer. Utóbbiban ugye lényegében egy „örökös” tanszékvezető dönti el, mi legyen a tanszék profilja, megmondja a kutatóknak, hogy mit csináljanak, elküldi azokat, akik nem felelnek meg az elvárásainak, és „odavesz maga

az angolszász mintákat követjük.

Tehát nem azt tanítjuk, ami egyikünknek vagy másikunknak a kedvenc témája, hanem azt, ami a mi egyetemünknek megfelelő amerikai egyetemeken elfogadott, szokásos. Emellett feltételezzük, hogy amit a tanszéki kollégáink kutatnak, az önmagában is értékes, közvetlenül vagy közvetve az oktatásban is hasznosítható eredményeket hoz. Nem mindegy persze, hogy ki a tanszékvezető. Mivel azonban a kutatók ugyanazok, a célok is változatlanok, illetve vállalati ismereteseit vagy más kapcsolatait mindenki mozgósíthatja a tanszék érdekében, függetlenül attól, hogy vezető-e vagy sem. Így aztán alapvetően a tanszéki adminisztrációs ügyek intézésének stílusában jelent eltérést az, hogy ki ül éppen a tanszékvezetői székben. Nagy előnyünk, hogy kicsi a tanszék, kiforrott egyéniségek dolgoznak itt, akik nem igénylik és nem is igen tűrik a beleszólást a munkájukba.

K. S.

Eretnek gondolatok

A számítógépről

Az emberiség már negyven éve együtt él a számítástechnikával. Ennyi idő alatt igazán véget érhetett volna a mézes-hetek, vagyis világosan kiderülhetett volna, mire jó és mire nem jó a komputer.

Ehelyett ijesztő jóslatok látnak napvilágot a hatartalan távlatokról, a gondolkodó gépről, amelyet a hetvenes években mostanra, ma pedig az ötödik generációra ígérnek. A folyamatos kudarc egy még veszélyesebb állításhoz vezet: mivel a komputer nem lehet az emberi gondolkodásra képessé tenni, az emberi gondolkodást kell pusztán adatfeldolgozóként definiálni és akkor nincs gond.

Ugy vélem, a számítógép fetiszizálása egy nagyon érdekes, kettős gyökerű jelenség. Egyrészt az az állami propaganda válasza a hatvanas évekre: „Ti akartok szabadságot, önállóságot, akik csak helyettesíthető masinák vagytok?” Másrészt az állam, jó propagandistához méltóan, maga is elhiszi, amit mond, ezért hatalmas pénzeket fizet délibábos kutatásokra, amellyel a szakértőket is érdekeltté teszi a legenda fenntartásában.

Természetesen nem állítom, hogy a számítógép sem mire sem jó. Éppen az a baj, hogy valós eredmények is vannak. Engem a kritikanélküliség zavar, az, hogy az emberi értelem defenzívába kerül az adatfeldolgozással szemben. Ez többek közt ahhoz is vezet, hogy a gépet olyan területeken is használják, ahol az nem, vagy csak igen rosszul alkalmazható.

Két példám a személyi és az iskolai számítógép. Egy háztartásban nincs annyi adat és nincs annyi szellemi rutin feladat, ami komputert igényelne. Így az eladott gépek egy-két hetes használat után használatlanul porosodnak, mert mint játékok elég unalmasak.

Az iskolában még nem döntötték el, mi legyen a gép: a tanulás tárgya vagy eszköze?

Mint tárgy, fölösleges. A számítástechnika állítólag rohamosan fejlődik, így az átadott tudás azonnal elavul. Sőt, már ma is akkora a távolság fejlesztők és felhasználók között, ami BASIC-oktatással át nemidalható.

Mint a tanulás eszköze, a gép használhatatlan. Mi szükség lehet adattömbökre, amikor a lényeg állítólag nem a megoldás. A grafika pedig ügyis tankönyv-illusztáció, és akkor nem egyszerűbb a könyvet illusztrálni? Különböző is ott a tábla, a fűzet.

Az egyetlen gépesíthető tárgy a matematika, de a számológép (maximum a programozható számológép) ott is kielégíti az igényeket. Így bőven elég lenne műszaki főiskolákon gépyelveket oktatni.

Azt hiszem, itt a közgázon sem az a fontos, hogy S-FORT-RAN-t tanuljunk. Példákon kellene megvizsgálunk, ki vezetett be a termelésbe számítástechnikát, miért, hogyan, és jól járt-e vele. Ne együnk meg minden maszlagot!

Harmai Gábor

Összekapcsolni az önkormányzatot az egyén személyes életével

Szociológus képviselő

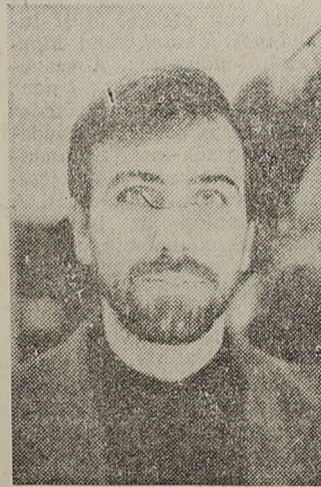
Szórólap volt a postaládámban néhány nappal a helyhatósági választások előtt, rajta ismerős nevekkkel. Elsőnek mindjárt Fábian Tamással. Őt, mint a szociológia tanszék fiatal oktatóját ismerhetik többben is az egyetemen. A szórólap tudomásomra hozta, hogy Fábian Tamás a Fidesz színeiben képviselőjelölt a XI. kerületben. Egy szociológus, mint helyhatósági képviselő – kitérő gondolat, ez volt az első észrevételem vele kapcsolatban, és el is határoztam mindjárt, hogy felkeresem.

A folyosón ácsorogva vártam az órája végét. Míg bent a teremben Tamás a háztartási szociológiáról tartott előadást, addig megpróbáltam emlékezetemben felidézni hallgatói múltját. Politikus alkat volt diákkorában is. Rajk Szakkollégista 1982–86-ig, 1985-ben a szakkollégium diákbizottságának titkára. Az ő idejében néhány olyan rendezvény, tábor szervezésére került sor, amelynek országos híre volt. Hacsak a szarvasi táborra gondolok, ahol olyan személyek adták elő elsőkézből kutatási eredményeiket, akiket – miután nevük az ellenzéki listán szerepelt – meghívni is merész tettek bizonyult. Ebben az időben éledezett a Bibó Szakkollégium. Néhány tagja, a mai Fidesz vezérkarának jelentős része, a táborban vitavezetőként, szervezőként vagy résztvevőként volt jelen. Velük Tamás ismeretsége is onnan eredt.

Hogyan alakult a kapcsolat a Fideszsel, és mi történt veled az egyetem elvégzése után?

Baráti szálak szövődtek köztünk a két szakkollégium többszöri találkozásakor. Én két héttel az alapítás után a Kisrablóban egy félig legális összejövetelen írtam alá a Fideszbe belépési nyilatkozatomat. S az egyetem befejezésével a diákeleiből csupán ez a baráti közösség maradt meg számomra. 1988–89-ig Ameri-

kában éltem, mint Soros-ösztöndíjas. A véletlen úgy hozta, hogy egész idő alatt egy városban tartózkodtam Szajer Józseffel, a Fidesz egyik vezetőjével, aki időközben „megverte” Pozsgay Imrét a választásokon. Napi témánk volt Amerikában, hogy mi hír van Magyarországon. Ugyanis itthon közben dőlt a rendszer. Az új-

Fábian Tamás

ságra tapadva figyeltük, hogy mi a helyzet. Közben elkísértem Szajert azokra a politikai előadásokra, amelyeken tájékoztatta az amerikai publikumot arról, hogy mi a Fidesz és mi az átalakulás. Valahogy így, a mellékvizeken evezve, a baráti kapcsolatok révén jutottam el idáig, mert a szervezetben különösképpen aktív nem voltam. De hogy 1989 őszén hazajöttem Amerikából itt a szociológiai tanszéken néhány fiatal kollégámmal és barátommal – akik szakértőként működtek a Fideszben –, a világon a legtermészetesebb dolog volt, hogy a foci helyett arról beszéljünk, mi legyen a Fidesz programjában.

És hogy kerültél a helyhatósági lista jelöltjei közé?

Teljesen véletlenül. Beállítottam hozzá a kerületi Fi-

desz-csoport két tinédzserkorú aktivistája és megkérdezte tőlem, hogy nem vállalkoznék-e a jelölésre. Akkor már motoszkált bennem, hogy mi lenne ha ilyen szinten nekivágnék a politikai életnek, és igent mondtam.

Úgy látom a Fidesz-lista első helyén szerepelsz. Van valami jelentősége ennek?

Igen. Úgy gondoltuk, hogy az legyen az első helyen a listán, aki egyúttal elvállalja – ha úgy alakul a dolog – a XI. kerületben a polgármester jelöltséget is. Én elvállaltam, noha nem félek különösebben attól, hogy polgármester lesz belőlem, mert úgyis az 51 tagú helyhatósági testület dönt ebben a kérdésben. Itt a nagy pártok rivalizálása várható.

Amikor megkérdeztem Tamástól, hogy mit szól a család mindehhez, akkor tudtam meg, hogy a választásokon nemcsak ő, hanem édesapja is érdekelt, aki bukovinai székely bevándorló, és Tolnában él. Tamás édesapja a Bonyhádi Székely Szövetség önkormányzati jelöltje volt. Azóta lezajlott a helyhatósági választás első fordulója és gratulálhattam Fábian Tamásnak, akit egyéni jelöltként megválasztottak, és gratuláltam rajta keresztül édesapja sikeréhez is.

Szűkebb tudományos témád a háztartási szociológia. Gondolom egyáltalán nem áll messze a jövőbeni helyhatósági munkától.

Valóban nem. Szeretném is összekapcsolni a kettőt. A választói gyűléseken is arról beszélek, hogy hogyan lehet az önkormányzati elvet és a polgár személyes életét összekapcsolni, és hogy milyen kölcsönhatásban van a kettő egymással. Remek terep ebből a szempontból az önkormányzat lakásgazdálkodása. A lakástulajdonosok esetében az önkormányzatnak azon kell lenni, hogy a tulajdonos érdekeit képviselje, támogassa oly módon, hogy minden eszközzel

hozzájáruljon ingatlanértékének növeléséhez. Ezt azért kell megtenni, mert az emberek többségének a lakás az egyetlen vagyona. Ez pedig úgy érhető el, hogyha jó a közlekedés, ha csendes a környezet, ha tiszta a levegő és így tovább. Itt máris összekapcsolódik a polgárnak, az egyéneknek a család háztartásának a vagyoni helyzete és gazdálkodása az önkormányzat működésével. És ez egy kölcsönös érdekazonosságot feltételez a két fél között. Erre az azonosságra, összefogásra nagy szükség van, a jövőben az elkülönülésnek nincs helye.

Ugyanilyen módon képelem el a közbiztonság javítását is. Amerikában tapasztaltam, hogy ki vannak téve az utcán a kreszjelzésekhez hasonló táblák, rajta egy nagy nyitott szem, ami azt jelzi, hogy az adott körzetben a lakók figyelemmel kísérik a rablásokat és betöréseket az esélyt csökkenteni már a pszichológiai hatása folytán is. Azt gondolom, hogyha ezt nálunk is el lehetne terjeszteni, akkor talán jobb eredményeket érünk el a közbiztonságban. De az így megtakarított pénz és az önszerveződés közösségteremtő ereje is fontos szempont lenne.

Hasonló módon lehetne a sok csellengő kulcsos gyerek problémáját is megoldani. S hogyha ebben az önkormányzat erjesztő szerepet vállal, akkor máris emberközelibb lesz az egész önkormányzati szervezet, s megszűnik az a távoli hideg hivatalosság, ami ezidáig a tanácsokat jellemezte. Így az emberek érzelmileg is azonosulni tudnának az önkormányzati gondolattal. A tapasztalat az, hogy elég szkeptikusak e tekintetben. Az ő fejükben a tanács, az IKV egy bürokratikus hivatal, ahol telefonálgatnak az alkalmazottak naphosszat, és nem törődnek az emberek gondjaival. Azt hiszem a legnagyobb harc az lesz, hogy ezt a vélekedést megváltoztassuk az emberekben.

H. E.

Földi szerelem

Fotó: Rózsa Gábor

A rádió ügyvezető igazgatója lett Gálik Mihály oktatónk

(Folytatás az 1. oldalról.)

Eddig a rádiót és tv-t is zsebből vezették, nem azért, mert ostoba emberek vitték az ügyeket, hanem mert a két intézmény működése az informális újrarendelési hierarchiába való beépüléstől függött. Eszerint sokkal fontosabb volt, hogy milyen kapcsolat fűzte az elnököt a pénzügyminiszterhez, vagy az OT elnökéhez, mint az, hogy házon belül racionalizálják a folyamatokat. Ha mi is belemennénk abba, hogy informális alku útján bővítsük a rádió erőforrásait, akkor nemzeti médiumról, pártatlan tájékoztatóról természetesen szó sem lehet. Márpedig a végrehajtó politikai hatalomnak ki kell vonnia a sajtóirányításból és ezt törvényi alapokra kell helyezni. Az írott sajtóban ez ma már nem jelent gondot, de az MTV és az MR anyagilag továbbra is teljesen kiszolgáltatott a költségvetésnek, miközben ma még gyakorlatilag

tív mozgalmakban folyt, mostanra azonban e mozgalmakból sokan az államigazgatási apparátusba, sokan pedig a tömegkommunikációba mentek át, úgyhogy ezek az eszmecserék ma már hivatalosan is folynak. Ez a fajta rádió, ami most működik, így nem tartható fönn. Iszonyú a termelékenység lemaradása, a pazarlása és vannak olyan funkciók, amiknél túlnót az élet. Hadd említsék csupán egy példát: több mint száz újságíró dolgozik a rádióban a külföldi adások főszerkesztőségén, ami — azon a szükséges funkciók kivételével — a magyar diaszpórát ellátja műsorral — spanyolul, törökül, angolul stb. rádiózik, olyan műszaki feltételekkel, amik kétségessé teszik, hogy az adás fizikailag hallható-e egyáltalán az adott nyelvtérületen. Arról nem is beszélve, hogy ezeknek a műsoroknak semmilyen kommunikációelméleti indokuk nincsen. Amennyiben a magyar külpolitika továbbra is úgy ítéli meg, hogy erre így szükség van, akkor azt a brit megoldást kellene követni, hogy a Külügyminisztérium a saját pénzéből finanszírozza ezt, a rádió pedig üzleti szolgáltatásként készítsen el e műsorokat.

— Nem piszkálnak azzal, hogy korábbi pártállásod meghatározza a rádiós megújítási törekvéseket?

— Nem titok, hogy 1980 és '89 között az MSZMP tagja voltam, és kifelé ez biztosan gondot okoz. Aki itt dolgozik, tudja, hogy a rendszernek az is része volt, aki párttag volt, és az is, aki nem, a rádióval tehát komoly ember ezt nem piszkálhatja. A rádiós pártmunka különben is mindig egyfajta szakmai érdekvédelem volt; kontrollálta a főnökséget, szakszervezeti funkciókat látott el, kirugástól védett meg embereket a külső hatalommal szemben. 1980-ban léptem be, meg is kérdezték, hogy hogy nem látam előre, mi fog történni. Az volt a pragmatikus fölfogásom — ezt karrierizmusként is lehet nevezni —, hogy ha befolyással akarok lenni a rádió dolgaira, akkor a belépési ajánlatra nem mondhatok nemet. Ha kizártak volna — amihez nagyon közel álltam '88-ban —, akkor most én is mártír lehetnék, de végül én eleget tettem a figyelemzető felszólításoknak és nem feszítettem tovább a húrt, mások bölcsébbek voltak.

— Bizonyára téged is le-dimitrovtériúznak majd mihamar.

— Elkerülhetetlen, hogy szellemi hasonlóság legyen a hasonló korú közgazdászok között. Én is a liberális eszmerendszerhez állok közel, ezzel a közgazdasági vonallal rokonszenvezem. Ugyanakkor egyetérték azzal, amit nemrég hallottam, hogy szándékolt öncenzúrához vezet, s ezért veszélyes az, ha egy tömegkom-

munikációs intézményt hasonló gondolkodású emberek uralnak. Mindenesetre, ha mi Dimitrov téri fiúknak számítunk, én azt vállalom, nem kérem ki magamnak.

— Továbbra is marad időd a tanításra?

— Úgy tűnik, most megint lazább lesz a kapcsolat az egyetemmel, mert fölfal a rádió, 24-25 év óta tanítok, közben volt ugyan egy tízéves kihagyás. Ez idő alatt részt vettem olyan dolgokban, amikre büszke vagyok. Egyike voltam azoknak, akiket Bara Zoltán és Kopányi Mihály fölkért ar-

ra, hogy a mikroökonomia indító szemináriumainak egyikét vezessem, ami nekem hihetetlen erőfeszítést jelentett. Látva, hogy a tárgy most stabilizálódik, mindenképpen megérte. Hozzájárultam az induló vállalatgazdaság tárgyhöz is, ez is fontos volt. Mindez viszonylag szerencsés időszakban történt, amikor a rádióban már nemigen vették igénybe az erőmet, úgyhogy volt időm és energiám a tanításra, de ennek most vége. Számomra kezelhetetlen helyzet az, hogy több száz diák előtt leéjtek, ehhez én túl hiú vagyok, meg méltatlannak is érzem, hogy nem vagyok fölkészülve. Úgyhogy ezt a felévet még végigcsinálom, aztán pedig 4-6 diáknak szeretnék médiapiaci szakszemináriumot vezetni.

M. G.

Falfirka

Miféle ország az ilyen, ahol még a nap is hétkor kél? Mielőtt találkozol a szép herceggel, rengeteg békát kell megcsókolnod.

Kezdők, használjátok mind a két kezeteiket!

(felirat egy férjivécében)

Mosolyogj, és az egész világ idiótának tart! Ha a pornó segít a szexuális problémákon, miért nem csillapítja az éhséget a szakácskönyv?

Közreadja: Kiss Tamás

Gólyatábori emlékek

Kábítás az avaron. Fotó: Forrai Zsolt

Az egyetemi közművelődési bizottság pályázata

Az egyetem kulturális csoportjainak munkáját segítő, ösztönző önkormányzati testület, a közművelődési bizottság pályázatot hirdet a csoportok anyagi támogatására.

A pályázaton részt vehetnek az egyetem kulturális tevékenységét (is) végző csoportjai, valamint bárki, aki ilyen tevékenységet kíván folytatni az 1991. február 15-ig terjedő időszakban. A korábbi évek hagyományos igényei mellett az új ötleteket, kezdeményezéseket is megkülönböztetett figyelemmel várjuk. A pályázat anyagi fedezete a korábbi félévekhez hasonló nagyságú.

A pályázati kéréseknek tartalmazniuk kell a tervezett tevékenység leírását, részletes költségvetését. A mostani pályázaton elnyert pénzek felhasználásáról tételenesen el kell számolni 1991. február 20-ig. Felhívjuk azokat a csoportokat a figyelmükre, akik az előző pályázaton 1990. tavaszán kaptak támogatást, a pályázat feltételeinek megfelelően 1990. október 11-ig el kell számolniuk. Amennyiben valamely érintett csoport a megjelölt határidőig nem számol el, az új pályázaton nem vehet részt. Ha valamely csoport az előző pályázaton elnyert pénzt nem teljes mértékben költötte el, az esetleges maradványt újra meg kell pályázni, ellenkező esetben a visszaszáll a közművelődési bizottságra.

A pályázati kérések és a tavalyi elszámolások beadási határideje és helye: 1990. október 11. csütörtök, 14 óra, I. emelet 118. szoba.

Az elbírálást a pályázók részvételével a Közművelődési Bizottság végzi el október derekán.

B. Kiss Tamás, az egyetemi közművelődési bizottság elnöke

Kelemen Zoltán, a közművelődési bizottság titkára

Egyre jobbak a reformdiákok

Az alapozóképzés oktatási tanácsa elkészítette az egyetemünkön tanuló első reform évfolyam hallgatóinak egyetemi életútját összegző statisztikát. Az eddig különböző információ-

ciókban elszórtan megjelent adatokat ebben a táblázatban összesítve adjuk közre. A számokból kitűnik, hogy a diákok eredményei félférvől félférvé javulnak.

AZ ELSŐ REFORMÉVFOLYAM NAPPALI TAGOZAT ELSŐ NÉGY FÉLÉVE

Félév	Beiratkozott	Ismétel	Halaszt	Törölve	A félévet lezárta
Első (1988/89. 1.)	587	33	10	13	531 (90,5%)
Második (1988/89. 2.)	535*	17	7	3	508 (94,9%)
Harmadik (1989/90. 1.)	561**	5	17	2	537 (94,7%)
Negyedik (1989/90. 2.)	538***	13	5	3 (függő)	517 (96,1%)

* (2 évismételő, 2 ideiglenesen beiratkozott)
** (4 évismételő, 1 külföldről átvett, 48 esti-szabaddal)
*** (1 évismételő)

Alapozó képzés után 505 fő iratkozott be 5. félévre (1 fő kimaradt, 11 fő alapvizsga miatt halasztott).

SAK SZERINTI MEGOSZLÁS (505 fő = 100%)

Főiskolai kar:	58 (11,5%)				
Gazdálkodási szak:	381 (75,4%)	tanári másodszak:	33		
Közgazdasági szak:	16 (3,2%)	tanári másodszak:	2		
Társadalomgazdasági szak:	50 (9,9%)	tanári másodszak:	2		

Tanulmányi átlag	Első		Második		Harmadik		Negyedik	
	Hallgatók száma, fő	%-os megoszlás	Hallgatók száma, fő	%-os megoszlás	Hallgatók száma, fő	%-os megoszlás	Hallgatók száma, fő	%-os megoszlás
—2,50	25	4,7	23	4,5	2	0,4	2	0,4
2,51—3,00	170	32,0	106	20,9	15	2,8	14	2,7
3,01—3,50	159	29,9	137	27,0	73	13,8	97	18,8
3,51—4,00	130	24,5	154	30,3	206	38,9	194	37,5
4,01—4,50	34	6,4	69	13,6	173	32,6	155	30,0
4,51—	13	2,5	19	3,7	61	11,5	55	10,6
Összesen:	531	100,0	508	100,0	530	100,0	517	100,0
Évf. átlag:	3,26		3,48		3,93		3,88	

Nyári szakmai gyakorlat Hellász földjén

Kívánhatna-e szebbet egy leendő közgazdász, minthogy a nyári termelési gyakorlatot Görögországban töltse? A gazdálkodási kar szervezésében egy angol nyelvi meghallgatáson választották ki néhányunkat.

Egyetem négy görög szigeten

Igy indult útnak júniusban Athén felé a 12 főből álló magyar delegáció 3 tanárú kiseretében. Az Egei Egyetem meghívására érkezünk Görögországba, ahol Babanaszisz Sztergiosz professzor, az Egei Egyetem alapítója és tanára fogadott bennünket. A professzor úr, aki Magyarországon tanult, majd egyetemi tanárként dolgozott, kiválóan beszélt magyarul. Két hétig ő kalauzolta csoportunkat, neki köszönhetjük a csodálatos kulturális és szakmai programokat. Az egyetem négy görög szig-

eten — Leszbosz, Chiosz, Számosz, Rhodosz — helyezkedik el. Mi Chioszon töltöttünk egy hetet, előbb azonban megismertük Athént. A görög fővárosban már biztosan sokan jártatok, mi is sétáltunk az Akropoliszon, az Agorán, futottunk a híres Márványszoborban, megmászoltuk Lykabéttost, Athén legmagasabb hegyét. Esténként járkáltunk Athén utcáin, szüvlikit ettünk, vagy beültünk egy tavernába. Kiborultunk a bazar szűk kis utcáin, ahol naphosszat lehet bémészakodni. Athénből kirándulást tettünk Epidauriszba, ahol kipróbáltuk a legrégebbi görög színház visszhangját és utközben a Korinthuszi-csatornában is megálltunk. Természetesen nemcsak a tenger, az ókori kultúra emlékei miatt látogattunk Görögországba, hanem közgazdász szemmel is sok érdekességet fedeztünk fel. Előadásokat hallgattunk

és gyárlátogatásokon vettünk részt.

Számunkra különösen érdekes volt az ország Közös Piacba való belépésének a görög gazdaságra gyakorolt hatásáról tartott előadás. Mint tudjuk, 1981-ben Görögország felvételét elsősorban politikai, stratégiai célok indították. A csatlakozásnál hangzott el: „Az EKG kibővítése több gazdasági problémával jár, mint amennyit megold. A csatlakozást politikai megfontolások diktálják, miután megdöntötték a diktatúrát, nem mondhatunk nemet.” A tagság, a Brüsszelből érkező pénzügyi támogatások a gazdaság sok területén hoztak pozitív irányú változást, de a problémákat csak enyhíteni sikerült. A közlekedési infrastruktúra elmaradottsága, a gyárlátogatások, a munkafegyelm (életritmusból is adódó) lazasága, azt mutatták, hogy a görög gazdaság fejlettsége viszonylag

messze áll a nyugat-európai színvonalától.

Sokszor jutott eszembe, hogy a „Balkánon” vagyok. Az emberek viszont jól élnek, talán

túl jól a gazdaság teljesítményéhez képest. Az egy főre jutó GDP 1000 USD-vel haladja meg a magyar adatot. Elgondolkodtató, vajon milyen hatással lenne Magyarországnak az európai integrációhoz való szorosabb kapcsolódásra.

Vendéglátóinkkal, a görög egyetemistákkal Chiosz szigetén találkoztunk. A hajót Athéntől Chioszig nagy élmeny volt, a kisebb tengeri betegség hamar elfelejtettük. Érdekes lehet egy görög szigeten egyetemre járni, egy hangulatos kisvárosban, amelynek 35 ezer lakója van, a tengerparton fekszik, esténként a távolban török fények világítanak. A török partokhoz közel fekvő Chioszon kevesebb a turista, mint Krétán, vagy Korfun, talán ezért is tetszett ez a hely nekünk jobban. Chioszt a masztika szigetének is nevezik, az itt termesztett természetes rögöműmiatt, ami egyedül ezen a helyen található a világon. A masztika alacsony kis fa, törzséről, mintha gyanta lenne, úgy lehet szedni a masztikát. A szigetlakók nagyon büszkék a termékükre, sokat exportálnak is belőle. Nem tudom, Magyarországon lenne-e rá kereslet, mert elég furcsa

íze van, de gyógyszerekben, italokban, festékekben, kozmetikai szerekben mégis felhasználják. Eldicsékedhetnek viszont azokkal a kis falvakkal, ahová mi is eljutottunk. Anavatosban például, ebben a sziklára épült IX. századbéli falucskában még most is élnek heten. A szigeten található Görögország egyik legrégebbi bizánci kolostora, Nea Moni, amelyet a XI. században alapítottak, és amely még ma is

otthona néhány apácának.

akik szívesen mutatják meg az arra járóknak a csodálatos mozaikokat, a kolostor épületeit, és a ciszternát. (Ilyen magasban bizony kincset ér a víz.) Továbbhaladva a köves úton, a kopár mészkőhegyek között kanyarogva jutunk el a sziget másik oldalára. A magasból meglátjuk a mesésen tiszta és kék tengert, amelyben jólesik a rekkendő hőségben hűsölni. A sziget déli falvai közül Pyrgi, a „festett falu” volt a legérdekesebb. Érdekes volt megismerni a görög embereket is. Kicsit mások mint mi. No nem a külsőre gondolok, mert a

szobrokról ismert „klasszikus görög arclát” csak ritkán lehet felfedezni, hanem ahogyan élnek. Minthogy déliek, igen temperamentumosak, gyorsan gondolkodnak, hadarva, hangosan beszélnek. A görög nyelv is más mint Szókratész nyelve. Sok férfi kezében látunk kombolsit, felűzött gyöngyszemeket, amit beszélgetés közben forgatnak. Amúgy nagyon barátságosak, segítőkészek. A déli szigeten alatt szinte csak külföldi turistát lehet az utcán látni, este viszont folyik az élet, beszélgetnek, esetleg szirtakiznak.

Bár a chioszi egyetemistáknak még tartott a vizsgaidőszak, az estéket néha együtt töltöttük. Volt egy közös focimeccsünk, ahol jól kikaptunk és a búcsúestén görög dalokat énekeltek és táncoltak a tiszteletünkre. Másnap a hajóra felszállva még sokáig néztünk a sziget felé, amely egyre távolodott, majd eltűnt. Viszlát, görögök!

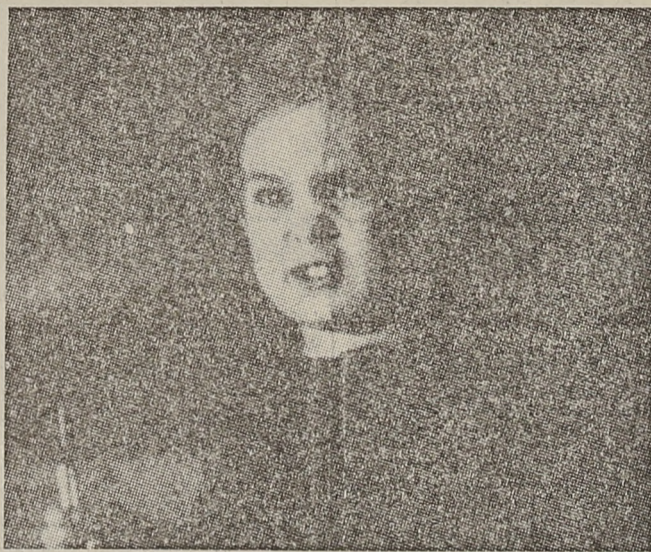
Kíváncsi vagyok, hogy egyszer külföldön töltésük a szakmai gyakorlatot, mert sok hasznos tapasztalattal és persze rengeteg élménnyel térhetnek haza egy ilyen útról. Szathmári Dóra

A holtak visszatérnek

Sok évtizeden keresztül létezett egy nagyjából minden filmkedvelő által ismert lista a hatóságilag indexelt filmekről, amelyek a kényes ízlésű cenzorok véleménye alapján obszcénnek, öncélúan kegyetlenek, pornográfak, csak az alacsonyrendű ösztönöket megcélzóknak találtattak vagy éppen igen gyakran a politikai „pornográfia” bűnében marasztaltattak el. Néhány éve azután bekövetkezett a gátszakadás, igen rövid idő alatt kellett volna megismerkedni olyan műfajok immár több évtizedes produktumaival, mint például a témánként szereplő horror; ránk zúdítottak néhány klasszikus alapművet és persze jó néhány fércművet. Az igazság persze az, hogy a video megjelenése Magyarországon már korábban anakronisztikussá tett bármiféle tilalmi listát, hiszen senkit sem lehetett többé megakadályozni abban, hogy akár egy video-filmklubon keresztül, akár otthon a négy fal között megismerhesse a filmkultúra bármely produktumát. A családi videózásnak egyik fő következménye lett a horrorfilm-kazetták beáramlása, és ez már érthetőbbé teszi azt a részleges érdeklenséget, amely némely bemutatót követett. A látogatók száma azonban így is tetemes, ami akárcsak bárhol a világon, nálunk is felveti a kérdést, hogy miért néznek az emberek horrorfilmet.

Az első válasz persze csaknem mindig az, hogy ezek a filmek kielégítik az emberek félelem- és borzongásigényét. De ez a válasz maga kevésbé kielégítő, habár persze az egyik legfontosabb motiváció-

ra világít rá. Mert tekintünk csak szét a horror — egyébként meglehetősen szétfolyó — kategóriája alá eső filmekben, vagy ha kell, el is szakadhatunk ettől a médiától, hiszen a rettegést és borzongást kiváltó művek — annyi minden máshoz hasonlóan — végigkísérik az emberiség kultúrtörténetét. Milyen az alvi-

lág, amit ezek a filmek élénkítenek? Nos, először is, ez a világ az első csalóka pillanatok és idilli képek után inhomogénnek, folytonosság-hiánysnak bizonyul, az Eliadé szavaival „profán téren” töredek, repedések, lyukak tűnnek elő, amelyek azonban nem a szentség pontjai, hanem a sötétség, a démoni erők birodalmába nyílnak. Kiderül, hogy a régi sejtés igaznak bizonyult, régióink nem az egyedüli dimenzió,

itt létállapotok, és létmódok, a pokoli és a profán világ egymás mellett éléséről van szó. Létezik persze kommunikáció, sőt, közlekedés a világok között, de ez maga veszélyes, igen gyakran tabu alá vont cselekvés, lásd például a halállal, a halottakkal kapcsolatos előírásokat, tilalmakat, vagy a rosszindulatú kommunikációt (például az ördögidezés, a fekete mágia) tilalmát. A tabuk egyik legfontosabb jellemzője persze az, hogy időről időre megsértik őket, és mint arról a mítoszok beszámólnak, az így elszabadult rontás nem csupán a vakmerő személyt, de egész környezetét sújtja. De sokszor ehhez nem kell rossz-

testesülése már szinte a megkönnyebbülés erejével hat. Mert ez az elbizonytalanítás, az általa kiváltott borzongás, illetve — az évezredek tilalmak felmutatásával — a rejtett tradícionizmus jóval fontosabb eleme az ilyen típusú filmeknek, mint a közvetlen erőszak, a kiömlő vér (illetőleg művér) elsőre persze sokkoló, de az ismétlések révén „megszokottá” váló látványa.

Lássunk végre egy példát, *Mary Lambert Pet Semetary (Kedvencek Temetője)* című filmjét, amely megmutatja ezen filmtípus működését, illetve azt, hogy következetlenségekkel, félíg sikerült megoldásokkal hogyan lehet kioltani bizonyos hatásokat. A film elején *Louis*, az átlag-amerikai (foglalkozása szerint orvos) megjelenik családjával egy látszólag idilli átlagamerikai kisvárosban. Azonnal látszik, hogy megjelent a balek a színtéren (finoman szólva a megfelelő médium) és lón — sejtésünk később igazolást nyer. A hely két furcsasága, amely már sugallja, hogy valami nincs rendben: a közeli rejtélyes állattemető, amelynek fejfáin sejtelmesen pász-táz a kamera az első kockákon, illetve a démoni hanggal és sebességgel elzúgó kamionok (sztereó hangzás!) amelyek valósággal kettévágják a teret orvoshősünk háza és öreg szomszédja között. Egy véletlen baleset révén orvosunk fontos túlvilági kapcsolatra tesz szert, aki először figyelmezteti őt: tiltott zónák vannak környezetében, ahová nem teheti be a lábát. Hősünk persze azonnal megsérti a tabut, amint lánya kedvenc macskája egy kamion alatt leli halálát, és öreg szomszédja segítségével és útmutatásával eltemeti egy indián szent helyen, ahonnan visszatérnek a halottak. Kis probléma, hogy a visszatérő élőhalott maga a megtestesült rosszindulat, gonoszság és

amellől külleme is hogy maga után némi kívánnivalót. Ez egy macskánál még hagyján, no de amikor (a film sugallata szerint) a tabusértések megtöréséért egy kamion *Louis* kisfiát gázolja el, elszabadul a pokol. Orvosunk, aki nek a baleset (vagy a titokzatos túlvilági bosszú?) láthatóan megzavarta elméjét, minden tiltás, ómen, figyelmeztetés ellenére őt is a titokzatos indiántemetőbe viszi, ami után a gyermek vérengző szörnyként tér vissza (mellesleg jókora csapást mérve a nézők gyermekekről vallott közkeletű elképzeléseire). A meglepően akkurátusan dolgozó kiskölyköt apuka is csak nagy nehezen tudja elpusztítani, de ezúttal meg az áldozatul esett anyukát „ülte-ti el” tébolyult kertészként. Na persze anyuka is visszatér és egy megható hitvesi csók közben (ezalatt anyuka szeméből bugyog a vér) le-mészárolja az immár teljesen eszement *Louist*. Láthattunk még ezenkívül hiperérzékeny, távolba látó és beleé-rző képességekkel rendelkező leánygyermeket (a forgatókönyvet persze *Stephen King* írta), aki álmában társalog a

szellemvilággal — ő persze életben marad. A cselekmény többször is felidézi a klasszikus görög tragédiák bizonyos elemeit: lásd a hős hübrisze, az isteni törvények megsértése, az előjelek, a kétértelmű szavak, az elkerülhetetlen büntetés stb. Mindezek persze nagyon is jól megérnek a horrorfilmek talán profánabb világával, hisz itt évezredek mítoszok találkoznak. Sajnálatos, hogy a fenti elemek korrekt felmutatását nem túl invenciózus képi tálalásban láthatjuk, hiányoznak azok a zaffektusok, zenére vágott képek, kamera-beállítások és mozgások, amelyek a műfaj legjobb filmjeit klasszikussá tették. Nagyjából korrekt profi munka, de semmi több.

Mindenesetre ez a film is érzékletesen tárja fel a horror ambivalenciáját, amely filmek egyszerre sugalmazzák, hogy a normális polgári élet csak a szabályok és tilalmak betartásának kérdése, másrésztől úgysem kerülhetők el azok a situációk és helyek, ahol megsérül vagy már sérült a világrend.

Barotányi Zoltán

Újdonságok a könyvesboltban

Scitovsky Tibor Az örömlen gazdaság című kötete, a KJK Magyar társadalomtudósok a nagyvilágban sorozatának újdonsága 180 forintért. Társadalom és gazdaság címmel megjelent az AULA Kiadó gondozásában az Egyetem Szemle utóda, ára 70 forint, hallgatóknak 40. A KJK friss kötete A megvalósítható szocializmus Alec Nove tollából 118 forintért. Az *Arts Scribendi* a Gondolat, a Századvég Kiadó és a Nyilvánosság Klub közös gondozású sorozata, amelynek első két kö-

tete *Gáspár Zoltán*: Közjogi villongások és *K. Havas Géza*: Talpra halottak című kötetei 98-98 forintért kaphatók. Az *Economix* Kiadó újdonsága *Meszéna György* szerkesztésében A pénzügyi számításkönyv című könyv 250 forintért. A Jelek könyvet a Gondolat adta ki, szintén 250-ért kapható. A börtönök történetét tárgyalja Felügyelet és büntetés című könyvében *Michel Foucault*, a Gondolat Kiadó Társadalomtudományi Könyvtár sorozatának legújabb köteteként 196 forint az ára.

Kis egyetemi pornográfia

Ki testét, ki lelkét...

— Természetes és pozitív folyamatnak tartom a pornó kelet-európai elterjedését. Ennek a folyamatnak a része például Csehországban a független erotikus mozgalom szerveződése. Nálunk túl sokáig hallgattak a pornóról, ezért most jóval nagyobb a piaca, mint Nyugaton. De még ez a másik véglet is jobb, mint a korábbi állapot. Ugyanis amennyire én tudom, eléggé primitív Magyarországon a szexuális kultúra és olvasottság, különben pedig előbb-utóbb be fog állni valamilyen szinten az egyensúly. A baj szerintem főleg inkább az, hogy most minden szart el lehet adni; többnyire rossz minőségű papíron, olcsón fotózták, szakadt palik, lepusztult nők láthatók.

A pornót külön üzletágnak, iparnak tartom. Utánnám, ha betiltanák. Viszont forgalmazásában elengedhetetlen valamiféle szabályozás. Lágy dolgokat szerintem nyugodtan lehetne árulni újságosbódékban, a kemény pornót viszont el kellene különíteni. Különösen nőknél lehet megalázó ezek akaratlan látványa, de megvallo, mikor például szerelmes hangulatban át szeretném ölelni a barátnőmet egy aluljáróban, bizony engem is igencsak zavar a mellettünk meredező falloszok látványa.

(végzős diák)

— Személy szerint közömbös vagyok a pornó iránt. Nem érdekel. Nem ez a fő probléma ma Magyarországon. Admínisztratív intézkedéssel nem tiltanám be, előbb-utóbb úgyis telítődnek ezzel az emberek. Ami viszont különös: bár az uralmon lévő pártok a keresztényi erkölcsöt hirdetik, különösen nem próbálják meggátolni a terjedését. A pornó is egy kicsit andaxin a népek, amíg az emberek elvannak otthon a pornófilmekkel, addig sem foglalkoznak a politikával.

(egy oktató övében innen)

— Bennem összetett a kép. Örülök annak, hogy Magyarországon is megjelent és fokozatosan megtelt a piacnak ez a szegmense is. A pornó egyike azon részpiacoknak, ahol valódi választása lehet a vásárlóknak. Van kínálat mind a kispénzű, mind a vastag pénztárcájú fogyasztók számára, mind a két műfajon belül megtalálható a primitív és az igényes változat. Az újdonság erejével hatottak az első magyar nyelvű pornóújságok és végig is lapoztam ezeket. Azt is természetesnek tartom, hogy körülnéz valaki az Intim Centerben: először ösztönös kíváncsiságból, aztán másodsor már megnéz egy pornófilmet is.

Várom, hogy mikor jelennek meg intézményesített formában a bordélyházak, illetve a pornó területén élő egyéb intézmények, például a szexuálterápiás intézetek. Ha jól tudom, Vörös úr, aki a magyar pornópiacot uralja, már meg is szerzett e célra Budapest környékén egy kastélyt. Nagyon hasznos dolognak tartom ugyanis, hogy ha valakinek szexuális problémái vannak, akkor pár ezer forintot befizet egy orvosok felügyelte kétéhes kúrára, s aztán rendbe jön.

A magyarországi pornójelenség másik oldala az, hogy valamilyen szabályozásra szükség van, nem lehet túrni a Nyugati környékén tapasztalható gátlástalan árusítást. Nem kell szégyellni a pornót, de külön boltokat kell erre kijelölni. (felsőbb éves hallgató)

— Alapvető problémák merülhetnek fel akkor, ha valaki meg akarja határozni, hol kezdődik a pornó, mi minősül annak. Nemrég hallottam egy riportot az egyik szépirodalmi kiadó vezetőjével, aki úgy tudta, hogy a határeset az emberek és az állatok közötti nemi kapcsolat ábrázolása, hogy ezt már nem tűri a nyomdafesték. De azt is mondta, hogy mindenestre szeretné, ha nyakába akasztanának egy sajtóperet, mert a jogászok végre közel kerülhetnének a pornó definíálásához.

Hétköznap értelembe viszont pornó az, ami a közlést sérti. De ha meg akarjuk fogalmazni, hogy mi ez, akkor ismét ingoványos talajra léptünk. Én például elkezdhetnék néked jézusmáriázni, hogy ez milyen szörnyű dolog, de láthatólag vannak emberek, akiknek erre van szükségük. Az más kérdés, hogy a magyarországi közselfogásba nemigen illik bele a pornó, vagy az például, hogy valaki prostituált. Am Olaszországban, egy másik alapvetően keresztény kultúrkörű államban *Ciccolina* nyugodtan vállalhatja önmagát, sőt még képviselheti értékeit is a parlamentben, mert ott sokkal nagyobb a társadalom túróképessége.

Mikor Magyarországon megjelent a pornó, ennek inkább a piaci része érdekelt; hogyan szerveződik meg a hálózata — újságok, boltok, mozik stb. — egy olyan metropoliszban, mint Budapest. Az, hogy most ilyen agresszív módon történik a pornóirodalom terjesztése, az óriási konkurenciának is betudható, hiszen most dolgozták fel az övének éveket, '56-ot és egy sor korábban tabutémának számító kérdést. Megvallo, egyszer én is elég bizarr helyzetbe kerültem; hatéves kislányom egy fotó láttán megjegyezte, milyen szép a nőni; kár, hogy meghalt. A képen egy nő csipkés ágyban hanyatt fekvő vejezt önkielegítést. Meséltem neki valamit *Csipekerőszikáról*, az almokról, meg az örömről és úgy érzem, eléggé ügyesen oldottam meg a helyzetet.

(fiatal oktató, hölgy)

— Azt hiszem, amikor az én nemzedékemnek ténylegesen szüksége lett volna a pornóra, ez nem létezett. Ennek először ugyanis akkor lehet jelentősége, amikor kialakul bennünk az erotikus fantázia, de még sincsen szexuális tapasztalatunk. A hatvanas években, amikor mi kamaszok voltunk, egyedül a Kamaszútra jelent meg hivatalosan, ezt forgattuk közösen haverok. A mi korosztályunk viszonylag későn, a harmincas éveiben jutott ki először Nyugatra és itt az egyik első lépése az volt, hogy bemajen egy pornómoziba. Természetesen én is megnéztem egy pornófilmet és érdekes módon különösebb késztetést nem éreztem, hogy még sok ilyet lássak. Tavaly, amikor Magyarországon beindult a pornóhullám, én is felmértem a piacot és megpróbáltam kiválasztani a jobbikat. Most, hogy már nálunk is hozzá lehetett férni a pornó jellegű dolgokhoz, fura módon ismét csak inkább az erotikus regények érdekelték. Megvettem *Sade Justine-jét*, *Csáth Géza* Naplóját. Ezek a titokzatos, vonzó, fantáziagerjesztő művek sokkal érdekesebbek, mint a pusztán az úgy dologi oldalával foglalkozó írások. Ez utóbbiak már egy kis dózis után is unalmassá válnak. Szerintem ugyanis egy jó erotikus regény szóljon arról, hogy mi minden lehetséges és adjon teret a fantáziánknak. Régen rossz, ha le is írja, hogy ez megtörténik. És ezt tartanám fontos funkciójának; akiknek nem fejtett az erotikus fantáziájuk, vagy korlátozott a lehetőségük ezek kiélésére, azoknak ez pluszt jelent, személyiségüket gazdagítja. Jelenleg azt tartom problematikusnak, mennyire a primitív, dologi szex típusú változat terjedt el a piacon, ahol az aktus a lényeg, és ezenkívül semmi más. Nem tudom, hogy melyik réteg vevő erre, gondolom, a fantázia nélküli emberek, de állítólag jól meg lehet élni. Engem ez különösebben nem zavar csak az, hogy mint könyvbarátoknak, mindig is szentélyt jelentettek a könyvesboltok, most viszont alig lehet lépni az ilyen jellegű könyvek miatt.

(egy negyvenes oktató)

— A pornónak nyilván több szintje van. Nyugati tapasztalataim azt mondhatják velem, hogy bizonyos értelemben pozitív szerepe lehet egy társadalomban; sokkal kevesebb feszültséggel oldja meg a nem felvilágosítás problémáját. Emlekezünk csak arra, milyen furcsa, diáknak és tanáknak egyaránt kellemetlen helyzet volt az, amikor ez az alsó- és középfokú iskolákban a biológiaórak köteleessége lett volna. A másik megoldást a Czeizel-sorozat kínálta, de ez arisztokratikusan hatott, túlságosan tárgyilagosnak tűnt. A pornó viszont jó lehetőséget nyújthat sok kérdés megválaszolására, és bizonyos értelemben életünk része. Álszentség lenne bizonyos ideológiai megfontolásból kiirtani. A kérdés ugyanis úgy merül fel, lehet-e az individuomot, a szubjektumot korlátozni. Az állam kordában tarthatja az ösztönöket, az érzéseket, de az elfojtás frusztrációt és bűntudatot idéz elő, a személyiség torzulásához vezet és mindez más, például politikai problémákba csapathat át. A pornóval ugyanúgy együtt kell élni, mint például a homoszexualitással. Ezek még másfél-két évtizeddel ezelőtt is büntetőjogi kategóriákba tartoztak; ördögtől való vagy abnormalis dolgoknak tartották e jelenségeket, pedig a pornó megnyithat az ember számára egy olyan világot, amelyben jobban megismerheti önmagát; vagy egyáltalán magára találhat. Én azt vallom: kell, hogy létezzen alternatív világok, amelyek között a szubjektum választhat. Ez nem azt jelenti, hogy a pornográfia híve vagyok, hanem azt, hogy a mindennapi élet szerves részének tartom. Nagyon ellenszenves lépésnek tűnne ennek valamiféle kirekesztő, bürokratizáló, stigmatikus törvényekkel történő szabályozása. Természetesen ha valaki kiskorú gyermekkorában találkozik a pornóval, ez az élmény személyiségét károsíthatja, tehát életkorral kapcsolatos korlátozások szükségesek. De amúgy helytelennek tartanám, ha bármilyen jogi szankció, előírás lenne arra, mit szabad, és mi normális az iskola, a környezet, a társadalom csak orientáljon; különben az emberek saját értékeik szerint döntenek, akarják-e választani a pornót, vagy sem, és ha igen, ezen belül milyen mélységig menjenek el. Bármilyen kívülről jött korlátozás, behatárolás már hatalmi kérdés; a pornóval analóg például az abortusztilvány: van-e hatalmam arra, hogy népszavazást rendeljek el erről. Ez a személyes szabadságjogok korlátozása.

A pornónak csak másodlagos szerepe lehet negatív, akkor, ha egy társadalomban nem működnek azok az értékek, amelyek a humanizmushoz kötődnek. Ha értékek nélküli világban élünk. Ha viszont vannak olyan értékeink, amelyekhez ragaszkodni tudunk, akkor e keretek között el tudjuk helyezni valahol a pornót. Sajnos jelenleg anarchikus állapotok uralkodnak minden téren Magyarországon; de nem hiszem, hogy a pornónak nagyobb lenne a veszélye, mint a politikai gyakorlatának. És nem a pornótól lesz nagyobb a bűnözés, nem attól növekednek az erőszakos cselekmények. Nem a pornó a kitüntetett réme a társadalomnak. A pornóval szembeni averziót általában az álszemérem kategóriájába tartoznak. Van egy felkelt, magát okosnak tartó réteg és kimondja, hogy léteznek szellemileg elmaradott emberek is. És a „művelt kiválasztottak” megpróbálják ráerőszakolni ízlésüket egy ún. magasabb rendű kultúra nevében másokra. Pedig nem baj, hogy nem néz mindenki művészfilmet, vagy nem olvas mindenki Proustot. Bizzuk az emberekre, hogy mit akarnak. Krimít, Bud Spencert, magyar művészfilmet, vagy netán pornót. Ne akarjunk univerzális értékeket hirdetni, mert ilyenek nincsenek.

Jelenleg a rendszerváltás idején is ez például a fő veszély. Most is vélt preferenciákat — nem bolsevik, hanem más — értékeket akarnak erőszakosan terjesztetni a társadalomban. És ha elnézzük jó néhány politikus ténykedését a Parlamentben, úgy gondolhatjuk, hogy a pornó nem rosszabb jelenség, mint ezeknek az uraknak a szereplése. A pornószíneszek testüket, ők a lelküket adják el.

(fiatal oktató)

E. L.

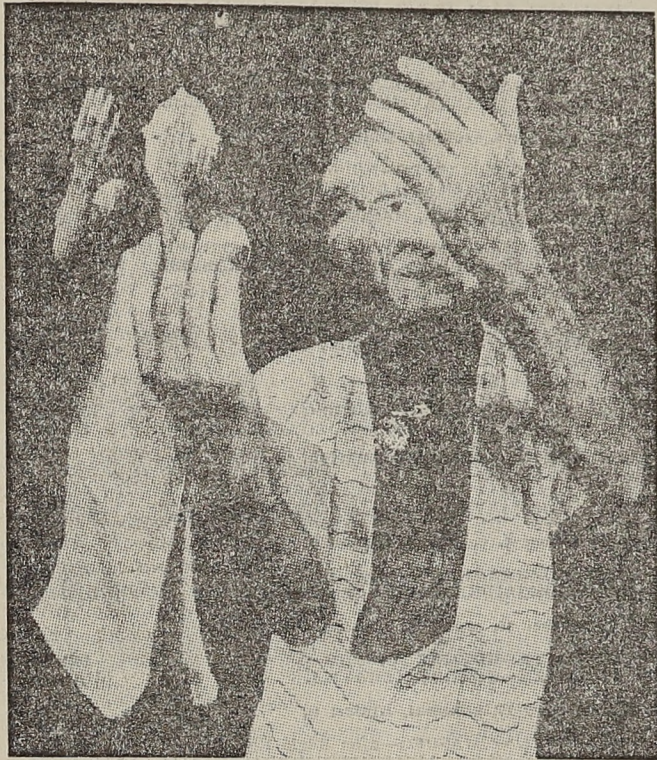
Második Mozgásszínházi Találkozó (Szkéné)

avagy felelőtlen elmélkedések az emberről mozgásszínház kapcsán

"Felmenni a hegyre" — egészen hétköznapi hangzású mondat. Na és? — kérdezhetném.

"Felmenni a hegyre" — hangzik újra. A japán kultúrában ennek a mondatnak egy különös többlete is van — olvasom. Ott az Isten vár rád. Egyedül Ő és Te, ha végre megérkezel. Mindannyian megtesszük ezt az utat egyszer, utoljára — egyre feljebb és feljebb a hegyen, zarándok életünk végén.

ZARÁNDOKÉNEK a címe annak a különös darabnak, melynek apró műsorfüzetét olvasva mindez elgondolkodtat. Talán van valaki vagy lesz, aki a zarándoklatban társ lesz — a feleség, az asszony elkísér, de végül ő is hátramarad — mert mindezt egyedül kell befejezni, így hát rögtön el is mondom, miért is kezdtem mindezzel.) Valami itt áll még ebben a füzetkötetben, ami nem hagy nyugodni. „Az első szabály így hangzik: Amikor felmegy a hegyre, nem szabad beszélni! A második: Amikor otthonról elindulsz nem láthatnak meg! A harmadik: Nem szabad hátrafordulnod!” — így a japán szerző ebbszólásról írott ismertető, amely e színpadi produkciót ihlette. (Ea, Regös Pál és Emi Hatano.)

Regös Pál színész és rendező évtizedek óta foglalkozik a modern mozgásszínházakkal. Partnere Emi Hatano tokiói táncosnő, koreográfus, a japán táneművészet tanára

Nos, mindezt a három pont rendkívül sok mindent elmond nekem a mozgásszínházról általában. Már ha ugyan van „általában” mozgásszínház(?). (Ugyanis — gondolom én — a mozgásszínház maga a különösség, az egyszerűség, az ötlet = a mozdulat — mozgásforma egyszerűsége.)

No de lássam csak ezeket a szabályokat...

Döbbenetes mi(!), hogy a „mozgásszínház” nem beszél és mégis... mond! Ha valaki szavak nélkül közölni tud és közben gyönyörű, döbbenetes tartalmakat érinteni — ez számomra a csoda maga, merthogy nekem bármi másnál sokkal többet elmond. A szó gyakorta túlságosan lezár és torzít, direkt és hamis közlésmód lehet önmagában és szaraz is. Ha mozgásszínházi produkcióban szó esik egyáltalán, az is legfeljebb csak egyik kifejezési eszköz, a többi között. Semmivel nem több, semmivel nem fontosabb csak hang és mondané, semmivel nem döntőbb, mint egy mozdulat, vagy akár egy zenei effekt. Igen, igen a zene. Ezután következik ez a fontos jellemző. A zene és a hangzás éppoly erősen kapcsolódik a mozgásszínházhoz, mint a mozgás és mozdulat.

Képzelnék tehát el egy olyan színházat, ahol a különböző hagyományok alkotórészek, de még a sötét, a fény és a csend, no meg a pillanat is jóval erősebb súllyal válik a kifejezés részévé. Ezzel minden nagyon más térbe kerül, elcsúszkál a megszokott helyéről, megváltozik a legmegszokottabb szó, hang, kép, mozdulat is, megváltozott hangsúlyt kap — mondhatni — felhangosodik. Es te ülsz ebben a térben és ömlenek rád a jelek egy egészen különös világból — ami maga az ember és élete. (Meggjegyzem, ehhez valóban a Szkéné intim szentélye kell, sötét és mély, kicsi terével. És kell az is, hogy az em-

berek (úgy, mint nézők) viszonylag szabadon foglalhassanak helyet, kedvük szerint).

Nos tehát a jelek, amelyeket te magad kell, hogy érts és megfejt, mert azt is csak te magad értheted meg, ami a mindennapi világod.

A mozgásszínház is tehát egyfajta megfigyelés a világról, de olyan gazdag képi — érzésvilági kifejező, amely ráadásul mélyen és önmagadnak szól.

No de, amit mondani akarok, hogy ez a fajta értelmező, a világot feldolgozó magatartás, amely a jelzések, képek és érzések megértésén nyugszik — szerintem nem „kezdődik”, hanem „van”, talán öröktől fogva. Tehát tegyük fel, hogy a ZARÁNDOK-ot, amikor a hegyre indult — az életbe és a halálba — valóban nem látta elmenni senki hazulról, mert a zarándok mindig is uton volt, (no és soha nem volt még otthon) mindig a keresés és megértés szörnyű és éhes vágya hajtotta (vagyis hogy), eltette valami után, föl és egyre feljebb...

Tudja isten, valahogy nem tudok megrendülni a Nyelvi Intézetből felénk szálló panaszáradataitól (Közgazdász, 1990. szeptember 26.). Ötöd-éves vagyok s nem kell matkuzsáknak lenni, hogy belásuk, már jó néhány nyelvtörtéltől töltöttem a Makarenko utcai épület falai között. Lassan, de biztosan formálódott meg bennem a gondolat: a Nyelvi Intézet magának keresi a bajt. Ez ugyanis egyetemünk egyik olyan intézménye, amely ilyen formában, képtelen eljárási hivatást, következőképpen, felesleges. Az ott tanító tanárok egy része igen-csak középszerű. A tanárok java része már magániskolákban keresi kenyerét (Közgazdász, 1990. szeptember 26.). Több olyan esetről hallottam, hogy a diák jobban tudta a nyelvet, mint tanára, de az átkozott nyelvvizsga-kötelezettség miatt kénytelen volt drága idejét merőben felesleges és haszontalan dolgok végig-

Oszlassák vagy ne oszlassák?

hallgatására pazarolni, más-kepp nem kaphatott aláírást. Megtanultuk például a létező fajták neveit, az autóalkatrészeit angolul. Ezeket feleslegesnek tartom a közgazd. nyelv-oktatásban. Nem volt idő azonban a nemzetközi szervezetelek témaköre, a tözsei szakzsargon, a banknyelv elsajátítására. A régi rendszerben ráadásul, nyelvigényes szakon, két szigorlat (!) volt előírva, felesleges padkoptatásra ítéelve nemritkán három-négy nyelvvizsgával rendelkező hallgatót, sőt, horribile dictu, félévisméltásra kötelezte a nyolc-tíz órát kihagyó, ilyen hallgatót. Az is világos a fent említett cikkből, hogy az alacsonyabb szintű csoportokra,

amelyre talán a legnagyobb szükség volna, egyszerűen nincs kapacitás. Mindezt összegezve azt tudnám tanácsolni a Makarenko utca jobb sorsra érdemes nyelvtanárainak, hogy oszlassák fel az intézményt, tekintettel arra, hogy az egyetem vezetése ezt nem teszi meg, ne legyenek „megszállottak”, és fogadják el a magánnyelvtanítók „dupla-tripla” fizetését. Biztos, hogy jobban járnának. Az egyetem pedig megtakarítana egy csomó pénzt, tanárok fizetése + a megmaradó épület bérletbe adása. Az így

keletkező összeg talán már elég volna arra, hogy a rászoruló diákok nyelvi képzését más módon, esetleg az egyébként is létező intézményrendszer kereteiben, azokban a „magániskolákban” megoldják. Itt tartottam fél óra szünetet az írásban, de bárhol gondolkodtam, nem találtam olyan résztvevőt ebben a folyamatban, amelyik károsodna. A tanárok sokkal több pénzt kereshetnének, az egyetem végre pontot tehetne egy régóta húzódozó probléma végére, a nyelvet tanulni akaró diák magas színvonalon, pénzeszemélyes tantermekben, kiscsoportokban tanulhatna nyelvet, akinek pedig már több nyelvvizsgája van, s esetleg úgy vélekedik, hogy „hagyjanak engem békén a nyelvtanulással”, az is időt nyer.

— más

U. i.: Mivel egyetemünkön egyes régi beidegződések még olajozottan működnek, nevetem nem irhatom alá. Két felső és két középfokú nyelvvizsgával nap mint nap a Makarenko vendége vagyok, a miatt a bizonyos szigorlat miatt,

„Anonim levelekre nem válaszolunk”

Névtelen, támadó levélre válaszási lehetőséget kaptunk. Talán egyetemenek velünk, ha úgy gondoljuk, hogy semmiféle anonim levéllel nem kívánunk foglalkozni. Ugyanakkor néhány dolgot szívesen elmondunk, ami általában a panaszok hátterében áll, s így bízunk abban, hogy a jövőben a panaszosok könnyebben megtalálják a címzettüket. Két nagy csoportra oszthatók a problémák:

Az első csoportba tartoznak azok a hallgatók, akiknek nincs lehetőségük a letöltött nyelvi tanulni. Köztudott, hogy egyetemünk elsőként tette meg azt a lépést, amely nem igényelt különösebb anyagi ráfordítást: fakultatív nyelvvizsgát már évekkorábban biztosított. Így senkit sem kényszerítettünk arra, hogy akarata ellenére tanuljon bármilyen nyelvet. A második lépés, hogy mindenki olyan és annyi nyelvet tanuljon, amelyet és amennyit akar. Ez már igen költséges, s ehhez a feltételek is csak fokozatosan teremtődtek meg. Az 1988-as képzéskorszerűsítés bevezetése előtt már jó úton haladtunk afelé, hogy elegendő tanárnak legyen minden nyelvből. Az elmúlt két és fél év azonban előre nem várt változásokat hozott:

a) Evtéve 250-nél több hallgató tanult egyetemünkön. A létszám-növekedést nem kísérték az oktatók és a tantermek számának növekedése.

b) Országos változás következett be a nyelvtanulásban. Hisz mindenütt eltörölték a kötelező orosz nyelvet. Soha nem látott módon megnőtt a piacon az igény a nem orosz szakos tanárok iránt. A

hiány az „árakat” megemelte, s ezzel egyetemünk képtelen állni a versenyt. Több kiváló tanárunk magániskolába ment el, kétszeres fizetésért.

c) A jelenlegi feltételek mellett az alacsony bérézés mellett, az épület sem tűzoltán csabító a nyelvtanárak számára. Az épület soha nem volt ideális a nyelvtanítás szempontjából. A mostoha körülményeket azonban feleltette az oktatástechnika, a nyelvi labo-

ratórium, Napjainkban az épület olyan rossz állapotba került, hogy a lassan egy éve tartó építkezés is alig fog enyhíteni gondjainkon. A frissen festett termek egy hét múlva már beáznak, a vakolat, néha a mennyezet is, hullik. Az egész épület nyirkos, sötét, még 90 perc eltöltése is káros az egészségre egy-egy teremben. A korszerű oktatástechnikai eszközöket egyre ritkábban tudjuk a termekbe telepíteni. A tanári szobák

többségében rendszeresen tanítás is van, így az iroasztalok alkotó munkára aligha használhatók. Sajnos csak kevesen érzik magukat a munkahelyen, éppen ezért az órák megtartása után általában tavoznak is. Valódi műhelymunkára a diákokkal való konzultációra alig van mód. Ha nem is mindig közvetlenül, de ezek tagadhatatlanul érződnek az oktatás során. Ilyen feltételek mellett a csoportok számát növelni lehetetlen. A mennyiségi problémákkal kapcsolatos gondokat a Nyelvi Intézet megoldani valóban képtelen, ezért a címzett felébb keresendő.

A második csoportba tartoznak azoknak a diákoknak a panaszai, akik tanulnak és tanulhatnak. Gondjaik egy-két tanár kultúrális módszereire, egyéni elképzeléseire, esetleg figyelméletlen ségére vonatkoznak. Őket mindig arra kérjük, mondják el, majd írják is le panaszukat, s az ügy kivizsgálása után igyekezzünk a bajt orvosolni.

A panaszot tévő hallgatóknak emiatt soha hátrányuk nem származott. Természetesen utólagos reklamációkkal már nem tudunk érdemben foglalkozni.

A panaszok egy része az oktatás hatékonyságát is megkérdőjelezi. Ismételtten szeretnék hangsúlyozni, hogy három év alatt heti négy órában senkit sem lehet idegen nyelvre megtanítani. Kellő szorgalommal azonban meg lehet tanulni egy nyelvet, fel lehet készülni egy középfokú nyelvvizsgára. Ehhez azonban rengeteg munkára is szükség van. A tanár segít, bizonyos összefüggéseket megvilágít, de az egyéni munkát már aligha pótolhatja a diákok helyett. Ebből fakad a számtalan félreértés. Diákjaink azt hiszik, hogy a nyelvi csoportba járás a legfontosabb, pedig ez a nyelvtanulásnak csak egy része. A tanári vezetésű óra természetesen szükséges, s a 90 percet ki lehet használni eredményesen, de eltelhet rosszul is. Elképzelhető, hogy ami hasznos az egyik diáknak, felesleges a más-éknak. Az ilyen jellegű problémák orvosolhatók a tanszéken, ilyen gondokkal lehet az adott tanárhoz, egyetemen vagy szakfelelősökhöz, tanszékvezetőhöz, vagy helyetteséhez fordulni. Ismételtten azt kérjük a diákoktól, hogy időben szóljanak, ne pedig utólag, ahogy erre a közelmúltban több példa akadt.

Befejezésül csupán annyit, hogy mi tanárok is szeretnénk jól érezni magunkat az egyetemen, szeretnénk hasznosak lenni. Ugy véljük, hogy diákjainkkal nem egy elképzelt barjakat két oldalán állunk.

Bakonyi István,
a Nyelvi Intézet vezetője

Bourdieu az egyetemen!

A neves francia szociológus, sok közgazdász diák kötelező irodalomjegyzékének gyakori szerzője, Pierre Bourdieu előadást tart az egyetemen október 19-én 15.00 órakor a IV. előadóban. Az előadás címe: A szociológus, az állam és a politika. Szinkrontolmányos lesz.

k. s.

Nem a bérszabályozás miatt üres a zsebünk

Közvetlenül a zsebünkre ható témát tárgyal Gábor R. István és Kővári György a Munkaerő-piaci mechanizmusok és a bérliberalizálás korlátai című, közösen írt nagydoktori disszertációjában. Miért nem sikerültek és nem sikerülhetnek azok a kísérletek, amelyek minden további nélkül „meg akarják szabadítani” a vállalatokat az állami központi bérszabályozás korlátaitól? Miért nem működhet a gyakorlatban az az elv, hogy a jobb vállalatoknál dolgozók jobban keressenek? Pedig így látszólag közvetlen érdekcsapolat teremthető egy vállalat és a munkavállalói teljesítménye között. Ezekre a kérdésekre keresi a választ a dolgozat.

Az emberek munkahelyek közötti áramlását és a mun-

kahelyeiken kifejtett erőfeszítéseit két tényező határozza meg. Résztart az állások megszűnése és keletkezése, illetve a dolgozók munkahelyi szkelektója (elbocsátása, felvétele), mint nyomóerő; részint az önkéntes munkahely- vagy foglalkozásváltoztatással, a nagyobb munkahelyi erőfeszítéssel elérhető előnyök, mint húzóerő.

Nálunk az állami tulajdon miatt globális munkaerőhiánnyal kell számolnunk, így az előbb említett nyomóerő alig érvényesül. (Jellemző, hogy a nyolcvanas évek elhúzódó gazdasági pangása sem vezetett a munkaerő-kereslet olyan fokú csökkenéséhez, amely — ha csak időlegesen is — megfordította volna a munkaerőpiac e globális egyensúlyhiányának irányát.)

A dolgozók zömmel saját kezdeményezésükre, a bérük növeléséért, illetve a bér/tejesítményarány javításáért (a kisebb teljesítményvel elérhető változatlan bérért) változtatnak munkahelyet.

Hová vezet ez?

A „bérliberalizálási” kísérletek eleve azok aggodalmát igazolták, akik szerint a munkaerőhiány (tehát az erős munkavállalói pozíció) miatt a bérszabályozás köztársaságainak általános lajtása teljesítmény-növekedéssel nem fedezett s ezért az inflációs nyomást fokozó többlet-bérlirámást idéz elő. Ezen túl azonban, az előbb említett körülmények hatására, ezek miatt a kísérletek miatt rövid idő alatt feszültségek alakulnak ki a vállalatok között. A bérszabályozás lemaradott vállalatokat otthagyják a dolgozói, ami viszont gondot okoz a többi cégnél is. A „rossz” vállalatok ugyanis a „jó” szállítói, így munkaerő-utánpótlási nehézségeik miatti

termelésükiesésük vevőiknek („jóknak”) is fennakadásokat okoz. A végeredmény pedig az, hogy a gazdaságirányítást előbb-utóbb rákényszerül a romló bérpozíciójú vállalatok felzárkóztatására — tetézzve ezzel a spontán vállalatközi bér-differenciálódás infláció-növelő hatását.

Egyebek mellett ez a logika érvel amellett, hogy a vállalatok ne elkülönülten döntenek a dolgozók bérééről. A gazdaságirányításhoz az adott feltételek között nincs egyéb választási lehetősége, mint hogy a Keresetszabályozást az antiinflációs politika szolgálatába állítsa. Ezért ily módon nagyjából egységes bérlaplan szabná meg a vállalatok bér-növelési lehetőségeit. A vállalati bér-növelési lehetőségeket ilyen kontrollja — miközben a vállalatok egy része (érthetően) sérelmeznék — azáltal és csak azáltal bizonyulna a dolgozók és a vállalatok feltétlen bér-növelési törekvéseivel szemben hatásos fékező erőnek, hogy mértékének meg-

határozása és érvényesítése a vállalati és munkavállalói érdekképviseletekkel való nyilvános megállapodáson és közös felelősségvállaláson alapulna.

Az már a bérszabályozáson messze túlmutató és ma még aligha megválaszolható kérdés, hogy a feltételek módosulása mikor teszi valóban lehetővé, hogy a vállalatok megszabaduljanak a felettük érvényesülő bürokratikus bérlaplan-tól. Ami ma megtehető, az az informális szabályozóalkuk mielőbbi visszaszorítása és felváltásuk az országos érdekképviseleti szervek és a kormányzat intézményes és nyilvános bértárgyalásaival. A makro szintű bértárgyalási rendszer kiépítése, mint legsürgősebb gyakorlati lépés az is előmozdíthatja, hogy a ma munkahelyi szinten is döntően informális sán zajló alkudozást idővel ugyancsak intézményes, az érintettek közti nyílt, világos szereposztás szerint zajló bértárgyalások váltsák fel.

UNIVERSITAS

1. Újra prémiumrendszer az UNIVERSITAS-ban! Az a tanuló, aki egy adott hónapban egy munkán legalább 50 órát dolgozik, arra a keresetére 10% prémiumot kap. (Tehát például 80 Ft/óra helyett 88 Ft-os órabéért dolgozik.) Ez a prémiumrendszer 1990. október 1-jétől 1990. december 31-ig érvényes.

2. A tagsági viszony 1990. október 19-ig kell meghosszabbítani az Irodában. Ehhez az érvényesített diákigazolványt szükséges elhozni. A tagsági viszonyt nem hosszabbítók tagsági viszonya automatikusan megszűnik.

3. Az UNIVERSITAS 1990. szeptember 20-i tagértekezlete a 64 órás korlátot eltörölte, tehát ezentúl mindenki annyit dolgozhat, amennyit tud.

4. A szeptemberi munkákra a fizetés 1990. október 16-án, 13.00-16.00 között lesz az Irodában.

5. Pénztári órák: hétfőn: 12.00-15.00
kedd, szerda, csütörtök: 13.00-16.00
pénteken nincs pénztár

6. Aktuális munkák:
— Papír- és készítő Ipari Szövetkezet, lányok-fiúk, egész nap, könnyű fizikai munka, Szabó Zoltán Tibor, Iroda, Szabóné Deli Agnes 134-9697.

— Magyar Posztó, lányok-fiúk, Pesti Imre, Iroda kedd-csütörtök 16.30 után.

— Adatrögzítés, 2 műszak, Kő Attila, Iroda.

— Építőipari segédmunkás, Vízkeleti Sándor, 166-5422/23, mellék, 806. szoba.

— Angol nyelvű levelezés, Temaforg és Vetomag Kereskedelmi Vállalat, Tóth Mária, Iroda.

— PIKK Rt. adatrögzítés 7-4-ig, Csáki Sándor Iroda.

— Autóval rendelkező kézbesítő fiúk, Csáki Sándor Iroda.

— Angol, német levelező, gépiró, Csáki Sándor Iroda.

— Szinkrontolmács angol, német, olasz, francia, Csáki Sándor Iroda.

— Pannonplast, fiúk, hét végén is, könnyű fizikai munka, Csáki Sándor, Szabó Zoltán Tibor Iroda.

— Letárolás, lányok-fiúk, Kádi József Iroda.

— ELMŰ, adminisztratív, Garamhegyi Péterné 129-7020/7333.

UNIVERSITAS IRODA:

BUDAPEST, KINIZSI U. 1-7.
I/160. 1092.

TELEFON: 117-0233/130, 150
TEL. FAX: 117-6426

KERESS BENNÜNKET,
HOGY KERESHESSE!

UNIVERSITAS

Felhívás társadalmi tanulmányi szerződés kötésére

A Zalai Közalapítási Vállalat, Zalaegerszeg 1 fő külkereskedelmi szakon vagy ipar szakon 1990. 9. 1. tanévben végzett fiú hallgatót keres társadalmi tanulmányi ösztöndíj kötésére 1990. szeptember 1-jétől.

Az ösztöndíjszerződés célja az 1991-es évben közgazdász munkakör betöltése.

Érdeklődni:

Zalai Közalapítási Vállalat
személyzeti és oktatási osztály
8901 Zalaegerszeg
Pf.: 21.

Telefon: 92-11320/152
Dr. Lendvai Miklósné,
személyzeti és oktatási ov.-nél

Új Világ novemberben

A Világ című hetilap, mint azt olvasói jól tudják, legközelebb novemberben jelenik meg újra, új kiadónál, új formában.

Ez adja az okot, hogy megoszom az elményeimet a lappal kapcsolatban. A Világ olyan értelmes, szellemi, kulturális, társadalmi, gazdasági, politikai, belpolitikai, gazdasági-kultúra rovat szerkesztésében adott hetről hétre információ, elemzést. Olyan lappá vált, amely érzékenyen reagált a körülöttünk zajló dolgokra, a lehetséges másvilágot igényel.

Összeállítást készítették a magyarországi kábítószerekkel, az abortusz zsidók exodusáról, az abortusz társadalmi megítéléséről, a halálbüntetés problémáiról, az évszázad évről, 1989-ről. A politikai rovatot olyan kitűnő szakemberek nevei fémjelzik, mint Gombár Csaba, Hankiss Elemér, Lengyel László, Fischer György, Mészlivetz Ferenc, Tamás Gáspár Miklós, Kultúrával foglalkozó írá-

sok is esemegével szolgálnak az érdeklődők számára, mint pl. a Laurie Andersonnal, vagy Dusan Makavejvel készült interjú. Ebben a rovatban közölték először Camus: Szüsziphoszát, itt olvashattunk Nagyzezsua Mandelstam emlékirataiból, illetve Kenedi János naplójából. A Magánbeszéd rovatban többek között Jankovics Marcell, Abódy Béla, Papp Mária osztotta meg az olvasóval mindennapi vívódásait. Interjú olvashattunk Huszár Tiborral, Balassa Péterrel, Mérei Ferenc varázslatos szemlélyiségéről, Vlagyimir Bukovszkijjal, a híres orosz ellenzékkel. E rövid magyarázatokkal talán sikerült felkeltetnem az érdeklődést. Egy biztos: olyan lap tűnt el (ha csak rövid időre is) a standokról, mely támpontot tudott adni a továbbgondolásra, a józan értékelésre.

Hányozni fog. Nemesek nekem. Ma—no

Nonstop rock

A Ráday Klub péntekenként 19-02 óra között nonstop rock-and-roll zenével; játékkal, rulettel, játékautomatákkal, koktéllal várja a szórakozni vágyókat. A büfé kínálata: több mint 60 fajta sör, 15 féle bor és 20 fajta üdítő, martinik. Az ősszel várható fellépők: Old Boys, Fenyő Miklós, Szandi, Acapulco, Hoax, Gunning Dogs. A belépő közgazdászoknak csak 50 forint. Téged is szeretettel vár a

Ráday Klub

A fiatalok a szombati Rocky Klubban, szintén 19-02 között a Közgáz főépületében folytathatják azt, amit pénteken abbahagytak. A program: élő zené, káosz, teabár, egyebek.

Béla meséi

Engedtessek meg!

A Közgáz-dász című egyetemi lapban szeptember hó 26. napján megjelent „Kiborult a rehabill” című írást olvasván felháborodásomat kivánom kifejezésre juttatni.

Egyrészt jöjjön ezzel fel nem fogható, hogy eme emléktábla, s azon dr. Tasnádi Nagy András nevének feltüntetése, bárkire nézve is irritálható lehetne, minthogy az egykori képviselőházi elnök neve egyházmegye gondnoki tisztével s nem a zsidótörvények betörjesztésével kapcsolatban említették.

Másrészt nem érthetőek a vitéz nagybányai Horthy Miklós személyével összefüggő aggályok. Úgy érzem, történelmünk 1920. március 1. és 1944. március 19. közötti korszakának megítélése még a jövő feladata, de Magyarország egykori kormányzójának személyét, akinek — a zsidóság üldözését az ezereves magyar lovagiasággal össze nem egyeztethetőnek tartván — személyes érdemei vannak a budapesti zsidóság deportálásának leállításában, a fasizmussal és a diktatúrával — még ha annak legenyhébb formájával is — kapcsolatban említeni nem éltük.

Tehát úgy gondolom, nem adatott ok a tiltakozásra, s remélhetőleg e vélemény a jövőben nem fog nyomtatékosabb formában kifejezésre jutni.

Kovács György

„Van itt valami olyan, amihez historikus mivoltom szükségeltetik?”

TISZTELT SZERKESZTŐ ASSZONY!

Október 2-án kelt levelében arra kér, „reflektáljak a mellékelt cikkre”. Morfondírozok szakmai fontosságom: van itt valami olyan, amihez historikus mivoltom szükségeltetik?

Az, hogy „ezereves magyar lovagiaság”, valóban ritka történelmi rekvizitum — nem vitás. Hogy „Magyarország egykori kormányzójának személyét nem etikus a fasizmussal és diktatúrával... kapcsolatban említeni” — hát ez is önmagát minősítő kitétel. Biztos vagyok benne, hogy Horthy nem igényelte volna a „magyar demokrata” címet.

Ezúton megkérném azon nagyra becsült volt hallgatóimat, akik nevét a megelőző tiltakozás aláírói sorában, olvashattam, ne hagyjanak bizonytalanságban a tekintetben, hogy vajh, mely konkrét formációra gondolnak 1990 őszén, amikor a „fasizmus és a diktatúra legenyhébb formájától” való elhatárolódásra szólítanak fel. Földhözragadt empirista lévén, enélkül nem marad esélyem, hogy majdan bekerülhessek a „józan gondolkodásúak” exkluzív klubjába.

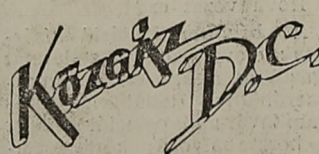
A szóban forgó ügy tisztán politikai. Az egyetem rektorára a Kinizsi utcai épület megtartása fejében hozzájárult, hogy a református egyház visszatérhesse az épület átadásakor emelt táblát eredeti helyére. Ha jól értem, Csáki Csaba nyilatkozatát, az egyház nem feltétlenül szabta, hanem „nyomatékosan kérte”, tehát nem lett volna szükség beleegyezni a visszatételbe. A tábla szövege — amint az a

Közgáz-dász múlt számának fotóján jól olvasható — arról szól, hogy az épület vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzósága idején (magyarán mondván, korszakmeghatározóként: a Horthy-korszakban) készült (ami mellesleg igaz!) stb. Szerepel még az inkriminált táblán Tasnádi Nagy András neve, aki igazságügy-miniszterként valóban betörjesztője volt a 2. zsidótörvénynek, itt viszont képviselőházi elnökként és főgondnokként szintén időszakmeghatározóként szerepel. Az egyház az épület elvételét és a tábla eltávolítását sérelmezte, a tiltakozók — jogukban áll — a visszatétel ellen protestáltak. Egyértelműen a rektor felelőssége a konfliktus feloldása.

Engem mindenesetre örömmel töltene el, ha megérném, hogy a politikai viták levételnek történelmi ábruháikat. Mellesleg megjegyzem: kedvemre való, hogy Bécsben a Lueger Ring a Renner Ringbe torkollik. De a történelmi kontinuitás és diskontinuitás kérdése már valóban történelmi probléma. Így nem tartozik ide.

Üdvözlettel:

KÖVÉR GYÖRGY

A Közgáz DiákCentrum következő műsora 1990. október 12-én, pénteken este 19.30-20.00-ig: koncert: Bikini együttes: nonstop funky and soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: Tremors — Ahóvá lépnek: szörny terem (am.). Vaddisznó a vörös októberre (am. fsz.: Sean Connery); casino: teaház: salátabár: videomozi. 1990. október 19-én: koncert: Hobo Blues Band együttes; mozifilmek: Nem vagyunk mi angyalok (am. fsz.: Robert de Niro, Sean Penn). Ölje vagy halva (am.).

Itt mindenki nyerhet!

A KÖZGÁZ-MASPED női kosárlabdacsapat közös játékot hirdet a KÖZGÁZ hallgatói számára.

A csapat hazai NB I-es mérkőzéseinek szünetében hárompontos dobversenyt hirdet.

A szabályok egyszerűek. Minden alkalommal 20-an dohatnak egy-egy hárompontos, aki betalál, az a MASPED ajánlatát nyeri. Itt mindenki nyerhet. A dobásokra a jelentkezés a mérkőzések szünetének első percében. Akinek nem sikerül a dobás, az is kap „fájdalomdíjat”.

Gyertek, dobjatok, nyertek, és persze szurkoljatek a KÖZGÁZ-MASPED csapatnak.

K Ö Z G Á Z - M A S P E D S H O W !

Első időpont: október 20. szombat, 11.00.

Utána: november 4. 11.30 (ugyancsak szombat)

A KÖZGÁZ SC női kosárlabda-szakosztály

bajnoki menetrendje

Az NB I.-es KÖZGÁZ/MASPED és az NB I. ifjúsági KÖZGÁZ/KERAVILL csapatok

1990. szeptember 22. szombat, Székesfehérvár

11.00 Alba Régia Építők—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
12.30 Alba Régia Építők—KÖZGÁZ/KERAVILL

1990. szeptember 30. vasárnap, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—Testnevelési Egyetem felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—Testnevelési Egyetem

1990. október 6. szombat, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—EGIS—OSC felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—EGIS—OSC

1990. október 13. szombat, Nagykanizsa

14.30 Nagykanizsa MAV NTE—KÖZGÁZ/KERAVILL ifjúsági felnött
16.30 Nagykanizsa MAV NTE—KÖZGÁZ/MASPED

1990. október 20. szombat, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—BKV Előre felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—BKV Előre

1990. október 23. kedd, Péceli u.

16.00 Ferencvárosi Vasutas—KÖZGÁZ/KERAVILL ifjúsági felnött
18.00 Ferencvárosi Vasutas—KÖZGÁZ/MASPED

1990. október 28. vasárnap, Kismartoni út

10.30 Ganz-MAVAG—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
12.15 Ganz-MAVAG—KÖZGÁZ/KERAVILL

1990. november 4. vasárnap, Kinizsi u.

11.30 KÖZGÁZ/MASPED—Sabaria felnött ifjúsági
13.15 KÖZGÁZ/KERAVILL—Sabaria

1990. november 10. szombat, Miskolc

16.30 DVTK—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
18.00 DVTK—KÖZGÁZ/KERAVILL

1990. november 17. szombat, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—Alba Régia Építők felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—Alba Régia Építők

1990. december 2. vasárnap, TF-csarnok

11.00 Testnevelési Egyetem—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
13.00 Testnevelési Egyetem—KÖZGÁZ/KERAVILL

1990. december 8. szombat, Zágrábi út

16.00 EGIS—OSC—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
17.45 EGIS—OSC—KÖZGÁZ/KERAVILL

1990. december (időpont bizonytalan), Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—Nagykanizsai MAV NTE felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—Nagykanizsai MAV NTE

1990. december 22. szombat

15.00 BKV Előre—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
16.45 BKV Előre—KÖZGÁZ/KERAVILL

1991. január 12. szombat, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—Ferencvárosi Vasutas felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—Ferencvárosi Vasutas

1991. január 20. vasárnap, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—Ganz-MAVAG felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—Ganz-MAVAG

1991. január 26. szombat, Szombathely

16.00 Sabaria—KÖZGÁZ/MASPED felnött ifjúsági
17.45 Sabaria—KÖZGÁZ/KERAVILL

1991. február 2. szombat, Kinizsi u.

11.00 KÖZGÁZ/MASPED—DVTK felnött ifjúsági
13.00 KÖZGÁZ/KERAVILL—DVTK

A pesti éjszaka

Hogy milyen is? A tapasztalat — korosztályonként változó. Volt idő, amikor azt mondták róla, csodás. Most inkább azt, hogy veszélyes.

Kellemes nyár végi este. A lány mosolyogva száll ki az autóból. „Délután hívták” — int vissza barátjának, s indul a kapu felé. A magányos, gyanús külsejű férfi, aki az előbb meg az ellenkező irányba tartott, most visszafordul, éppen csak pár lépés választja el őket egymástól. A lány bizik. Talán a perverz, bizalmaskodó mozdulatra tett hangos reagálása, erőlyes felszólítása használ. Am a férfit ez nem retteníti el. Csak fokozza gerjedelmét a másikban keltett félelem látványa. A lány futna, de utoléri, s a kapufeljárón elkapja, letéríti. A szoknyája alá nyúl, kejes lühegése, nyugdeési iszonyatot és viszolygást váltanak ki a lányból. Kibájl, sikit Várja a segítséget, hiszen csak tizenegy óra múlt Mire nyitott ablaknál tévednek, levegőznek az emberek a parkban sétáltatják a kutyákat. Miskor. Most nincs senki, aki megvédené őt. „Si-

lit, csak sikíts!” — szuszogja a férfi, s a küzdelem folytatódik tovább. Valaki kell, hogy meghallja egy rémült lány sikoltozását, segítségért a zsúfolt lakótelepen. Talán a férfinak is megvillan ez az agyában. Letépi a lány válláról a zsúfolt lakótelepen. Talán a férfinak is megvillan ez az agyában. Letépi a lány válláról a zsúfolt lakótelepen. Talán a férfinak is megvillan ez az agyában. Letépi a lány válláról a zsúfolt lakótelepen. Talán a férfinak is megvillan ez az agyában. Letépi a lány válláról a zsúfolt lakótelepen.

Krämer Ágnes